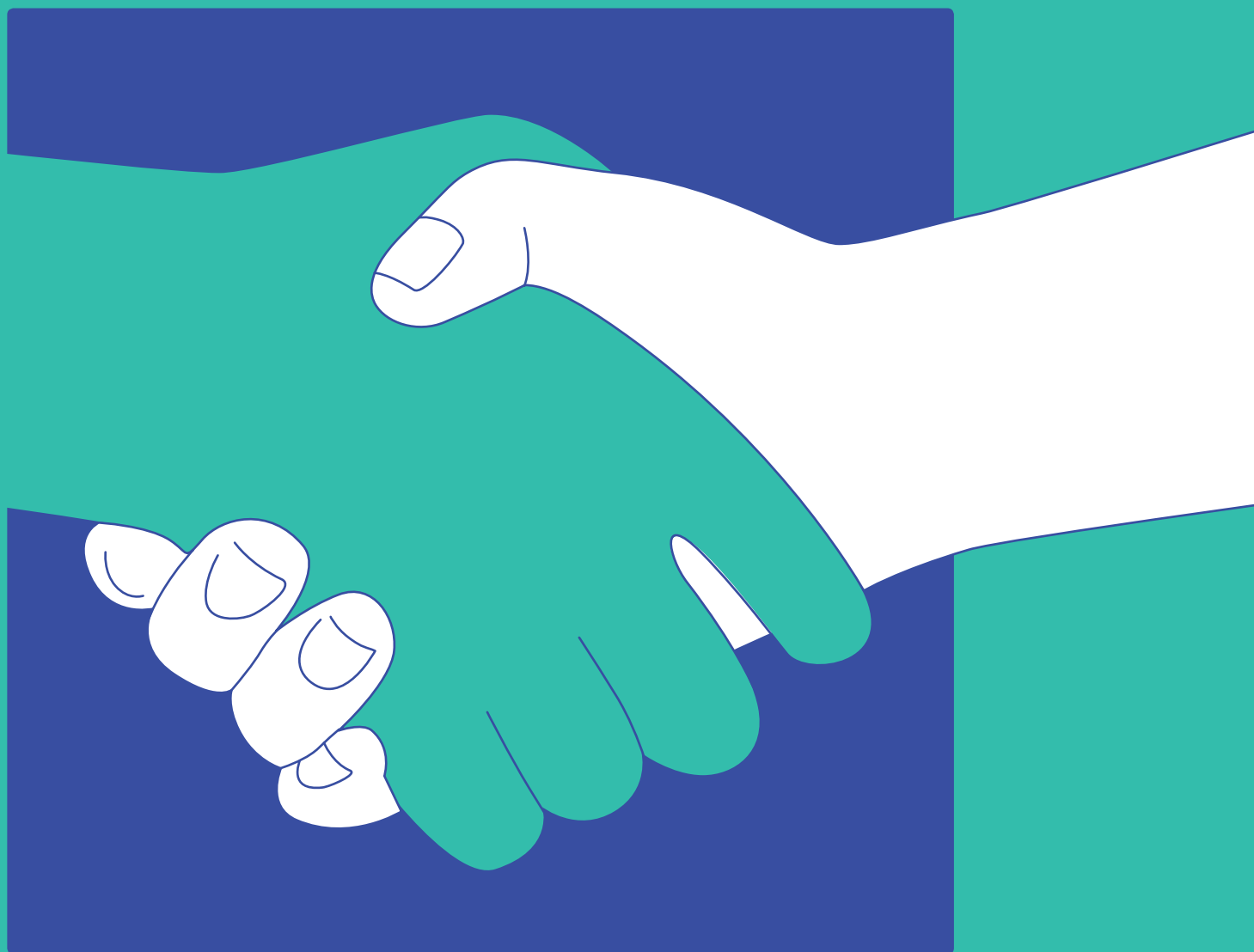

INTEGRACIJA DRŽAVLJANA TREĆIH ZEMALJA

Priručnik za predstavnike jedinica lokalne samouprave

IZDAVAČ: Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske

ZA IZDAVAČA: Alen Tahiri, univ. spec. pol.

GODINA IZDANJA: 2021.

AUTORICE: Nikoleta Poljak i Lejla Šehić Relić

LEKTURA: Ad Hoc Centar za poduke i prevoditeljstvo d.o.o.

GRAFIČKO OBLIKOVANJE I PRIPREMA ZA TISAK: CIPMANN d.o.o.

TISAK: Kerschhoffset d.o.o.

NAKLADA: 50 primjeraka

CIP zapis je dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001096201.

ISBN: 948-953-7870-29-4

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Fonda za azil, migracije i integraciju.

Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske.

Stavovi i mišljenja izneseni u ovom priručniku autorska su stajališta i ne odražavaju stavove Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske, kao ni stavove institucija u kojima su autorica zaposlene.

ZA VIŠE INFORMACIJA:

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske

Mesnička 23, 10 000 Zagreb

TEL: +385 (1) 4569 358

E-MAIL: ured@uljppnm.vlada.hr

INTEGRACIJA DRŽAVLJANA TREĆIH ZEMALJA

Priručnik za predstavnike jedinica lokalne samouprave

Ovaj je Priručnik nastao u sklopu projekta **INCLuDE – Međuresorna suradnja u osnaživanju državljana trećih zemalja** Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske, sufinanciranog u okviru Nacionalnog programa AMIF-a.

Opći cilj projekta jest jačanje preduvjeta za socijalnu uključenost državljana trećih zemalja, s naglaskom na osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita u Republici Hrvatskoj, putem: 1) unapređenja sustava razvoja i praćenja nacionalnih politika integracije; 2) jačanja međuresorne suradnje dionika u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave; 3) senzibilizacije ključnih dionika, uključujući i opću populaciju, na integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita.

Svrha projekta jest osnaživanje dionika sustava integracije za osmišljavanje, provođenje i praćenje mjera integracije državljana trećih zemalja u RH.

Jedna je od aktivnosti projekta provedba **edukacije** kojoj je svrha **jačanje kapaciteta jedinica lokalne samouprave za integraciju državljana trećih zemalja**, s naglaskom na osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita na lokalnoj razini. U tu svrhu izrađen je priručnik, zamišljen kao dodatna podrška sudionicima tijekom, ali i nakon edukacije, odnosno u provedbi aktivnosti usmjerenih na integraciju državljana trećih zemalja u lokalnim zajednicama.

OBRAZOVNI CILJEVI:

- poboljšati razumijevanje važnosti integracije na lokalnoj razini te povezanost europskih i nacionalnih politika s lokalnim politikama i praksom
- osvijestiti ulogu i odgovornost lokalne samouprave u upravljanju procesom integracije u zajednici
- razviti kompetencije potrebne za prepoznavanje diskriminatornih praksi te prevenirati diskriminatorno postupanje službenika i stručnjaka na lokalnoj razini prema državljanima trećih zemalja
- razviti kompetencije potrebne za razvoj i provedbu programa/modela integracije na lokalnoj razini putem suradnje različitih dionika važnih za integraciju u lokalnoj zajednici.

PRIRUČNIK OBUHVAĆA ČETIRI PODRUČJA:

- 1– politika i primjeri dobre prakse integracije na lokalnoj razini;
- 2– osnovna ljudska prava i slobode: prava migranata i izbjeglica;
- 3– fondovi Europske unije za integraciju državljana trećih zemalja;
- 4– praćenje i evaluacija provedbe integracijskih mjera.

Obrazovne aktivnosti u konačnici će doprinijeti sveobuhvatnom osnaživanju sustava integracije na lokalnoj razini.

SADRŽAJ

UVOD U TEMU – MIGRACIJE I INTEGRACIJE

6

POLITIKA I PRIMJERI DOBRE PRAKSE INTEGRACIJE NA LOKALNOJ RAZINI

8

OSNOVNA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE: PRAVA MIGRANATA I IZBJEGLICA

26

FONDOVI EUROPSKE UNIJE ZA INTEGRACIJU DRŽAVLJANA TREĆIH ZEMALJA

42

PRAĆENJE I EVALUACIJA PROVEDBE INTEGRACIJSKIH MJERA

60

IZVORI

68

O AUTORICAMA

74

JESU LI IZRAZI „IZBJEGLICA“ I „MIGRANT“ ISTOZNAČNI?

U medijima i javnim raspravama često se koriste pojmovi „izbjeglica“ i „migrant“, a da se pri tome ne razumije kako između tih dvaju statusa postoji ključna pravna razlika. Nerazumijevanje razlike može uzrokovati dodatne probleme izbjeglicama i tražiteljima azila vezano za njihov pravni status i ostvarenje željenog cilja, što se primjećuje u raspravama o azilu i migracijama.

ŠTO JE JEDINSTVENO U VEZI S IZBJEGLIM OSOBAMA?

Izbjegle osobe posebno su definirane i zaštićene međunarodnim pravom. To su ljudi koji su otišli izvan zemlje podrijetla zbog straha od progona, sukoba, nasilja ili drugih okolnosti koje su ozbiljno narušile njihovu sigurnost te koji, kao rezultat toga, trebaju „međunarodnu zaštitu“. Njihova je situacija često iznimno opasna i nepodnošljiva, zbog čega prelaze državne granice u potrazi za sigurnim okruženjem u obližnjim zemljama. Na taj način postaju međunarodno priznati kao „izbjeglice“, s pristupom pomoći država, UNHCR-a i relevantnih organizacija. Takav status trebao bi im omogućiti odobravanje azila jer bi povratak u zemlju podrijetla za njih mogao imati smrtonosne posljedice.

KAKO SU IZBJEGLE OSOBE ZAŠTIĆENE MEĐUNARODNIM PRAVOM?

Specifični pravni režim koji štiti prava „izbjeglica“ naziva se „međunarodna zaštita izbjeglica“. Obrazloženje potrebe za tim režimom leži u činjenici da su izbjegle osobe ljudi u određenoj nevolji kojima su potrebne dodatne mjere zaštite. Njima kao tražiteljima azila nedostaje zaštita vlastite zemlje. Opća deklaracija o ljudskim pravima utvrđuje pravo svakoga da traži azil i uživa u njemu. Međutim, pojam azil na međunarodnoj razini nije dobio jasnu definiciju do Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine, a UNHCR dobio je zadatak nadgledati njezinu provedbu.

MOŽE LI SE IZRAZ „MIGRANT“ KORISTITI KAO GENERIČKI POJAM KOJI TAKOĐER OBUHVAĆA IZBJEGLICE?

Jedinstvena pravna definicija pojma „migrant“ ne postoji na međunarodnoj razini. Neki kreatori politike, međunarodne organizacije i mediji shvaćaju i koriste riječ „migrant“ kao krovni pojam koji pokriva i migrante i izbjeglice. Na primjer, globalna statistika o međunarodnim migracijama obično koristi definiciju „međunarodne migracije“ koja uključuje kretanja tražitelja azila i izbjeglica.

Međutim, u javnoj raspravi takva praksa lako može dovesti do zabune i može imati ozbiljne posljedice za život i sigurnost izbjeglica. Pod „migracijom“ često se podrazumijeva dobrovoljni

postupak; na primjer, netko tko prijeđe granicu u potrazi za boljim ekonomskim mogućnostima. To nije slučaj s izbjeglicama, koje se ne mogu sigurno vratiti kući te im je shodno tome potrebna posebna zaštita ugrađena u međunarodno pravo.

Nerazumijevanje pojmova „izbjeglice“ i „migranti“ odvraća pažnju od specifičnog pravnog propisivanja zaštite koja je potrebna izbjeglicama, poput zaštite od protjerivanja i zaštite od kažnjavanja prelaska granica bez odobrenja radi traženja sigurnosti. Ne postoji ništa protuzakonito u traženju azila; naprotiv, to je univerzalno ljudsko pravo. Izjednačavanje statusa „izbjeglica“ i „migrant“, a uslijed nerazumijevanja razlika u njihovu pravnom statusu, može dovesti do gubitka javne potpore za izbjeglice, ali isto tako i za institucije koje su zadužene za razmatranje i davanje azila.

Sve države koje su usvojile UN-ovu Deklaraciju o ljudskim pravima obvezale su se odnositi s poštovanjem i dostojanstvom prema svim ljudskim bićima. Iz tog razloga trebamo osigurati poštovanje prava i onih osoba koje imaju status migranata i onih koje imaju status izbjeglica. Zbog toga je potrebno slijediti odgovarajući pravni propis i pripremiti operativni odgovor za izbjeglice, imajući na umu njihovu životnu ugrozu i izbjegavanje odgovornosti njihove matične države prema njima.

Iz tog razloga UNHCR uvijek koristi pojmove „izbjeglica“ i „migrant“ kao različite pojmove, kako bi se održala jasnoća o uzrocima i karakteru kretanja izbjeglica i migranata te kako bi se posebno obratila pažnja na posebne obveze koje države imaju prema izbjeglicama u skladu s međunarodnim pravom.

„ODABERU“ LI SVI MIGRANTI DOISTA UVIJEK MIGRACIJU?

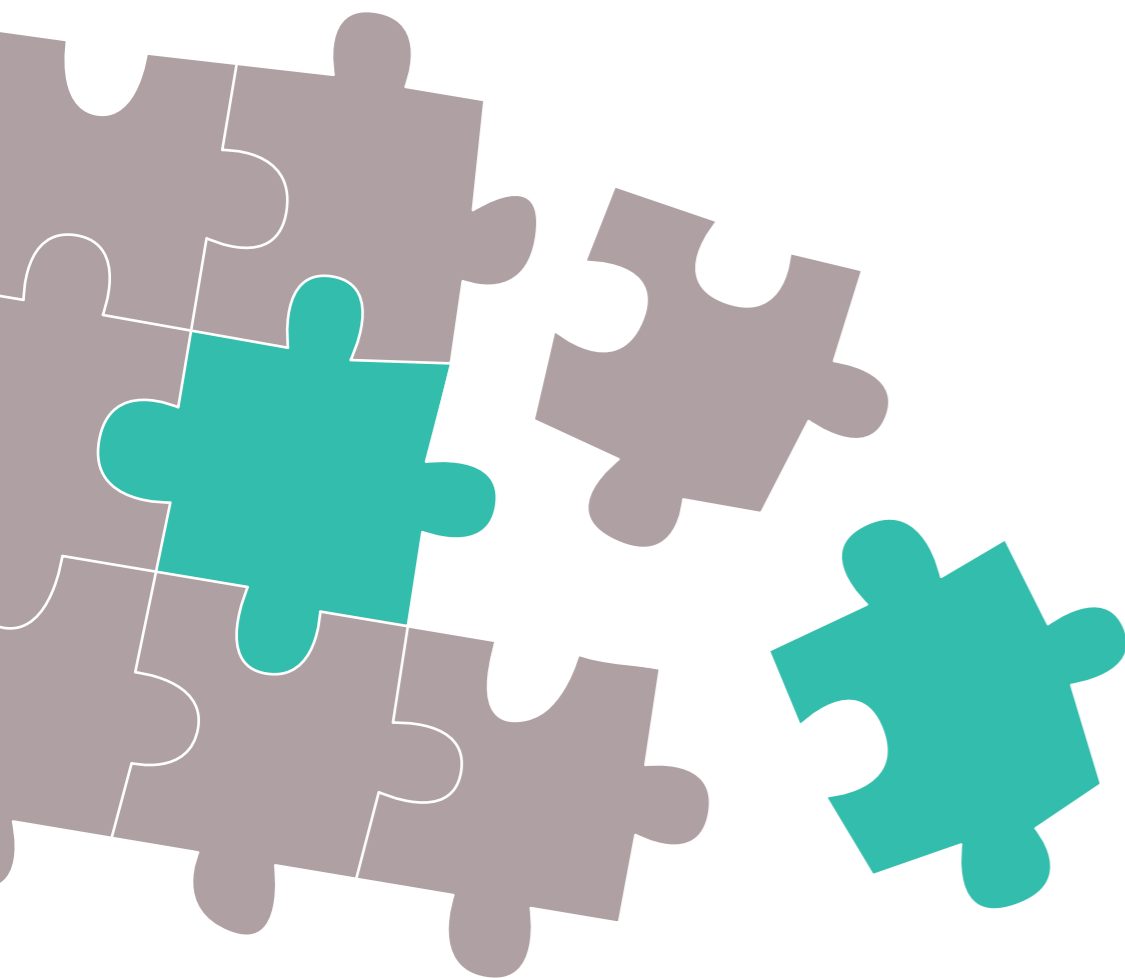
Čimbenici koji vode ljude u njihovim migracijama mogu biti složeni, a uzroci su često višeznačni. Migranti mogu krenuti na put zbog želje za poboljšanjem kvalitete života, radi posla, obrazovanja, okupljanja obitelji ili iz nekih drugih razloga. Oni se također mogu kretati kako bi ublažili značajne poteškoće koje proizlaze iz prirodnih katastrofa, gladi ili krajnjeg siromaštva. Ljudi koji napuštaju svoje zemlje iz tih razloga prema međunarodnom se pravu obično ne bi smatrali „izbjeglicama“.

Dijelovi iz 'Refugees' and 'Migrants' – Frequently Asked Questions (FAQs), UNHCR, 15. ožujka 2016., revidirano 30. 8. 2018.
Preuzeto s: <https://www.unhcr.org/news/latest/2016/3/56e95c676/refugees-migrant-sfrequently-questions-faqs.html>

POLITIKA I PRIMJERI DOBRE PRAKSE INTEGRACIJE NA LOKALNOJ RAZINI

CILJEVI

- upoznati osnovne pojmove vezane za integraciju, različite dimenzije integracije i važnost lokalnih procesa integracije za ukupan proces integracije državljana trećih zemalja u RH
- povećati informiranost o integracijskim politikama na razini EU-a, nacionalnoj i lokalnoj razini te razumjeti njihovu međusobnu vezu (kako se te politike odražavaju na planiranje i djelovanje na lokalnoj razini)
- povećati znanja i vještine lokalne samouprave za planiranje, koordinaciju i umrežavanje s ciljem uspješnog procesa integracije
- analizirati postojeće resurse zajednice, ključne dionike i njihove uloge i odgovornosti te definirati potrebe i moguće izazove procesa integracije na lokalnoj razini.

Pojam i značaj integracije i integracijskih politika

Migracije su globalni fenomen koji značajno utječe na živote mnogih ljudi, bilo u zemljama podrijetla, tranzita ili odredišta. Ako se migracijama loše upravlja, mogu znatno opteretiti lokalni kontekst. Suprotno tome, u inkluzivnim društvima, „u kojima svaki pojedinac s pravima i odgovornostima ima aktivnu ulogu“, migracija može poboljšati ekonomske i socijalne uvjete u lokalnim zajednicama zemalja podrijetla i odredišta.

„Europski način života inkluzivan je. Integracija i uključivanje ključni su za ljude koji dolaze u Europu, za lokalne zajednice i za dugoročnu dobrobit naših društava i stabilnost naših ekonomija. Ako želimo pomoći našim društvima i gospodarstvima da napreduju, moramo podržati sve koji su dio društva, s tim da je integracija i pravo i dužnost svih.“¹

Iako ne postoji općeprihvaćena definicija integracije, možemo reći kako se radi o širokom razumijevanju integracije kao procesnih, individualnih, institucionalnih i dvosmjernih napora svih dionika uključenih u taj proces, domaćina i novih članova društva.

Integracija se definira kao dvosmjerni proces međusobne prilagodbe između migranata i društva domaćina, u kojem su migranti uključeni u društveni, ekonomski, kulturni i politički život zajednice koja ih prima. Kao takva, integracija podrazumijeva skup zajedničkih odgovornosti za migrante i zajednice domaćine te u tom širokom razumijevanju uključuje i druge srodne pojmove, poput socijalne uključenosti i socijalne kohezije. Integracija je sveobuhvatno i multisektorsko pitanje koje se odnosi na područja politike koja se bave ekonomskom, socijalnom, pravnom, kulturnom i građanskom sferom te utječe na sve aspekte života migranata i njihovih zajednica.

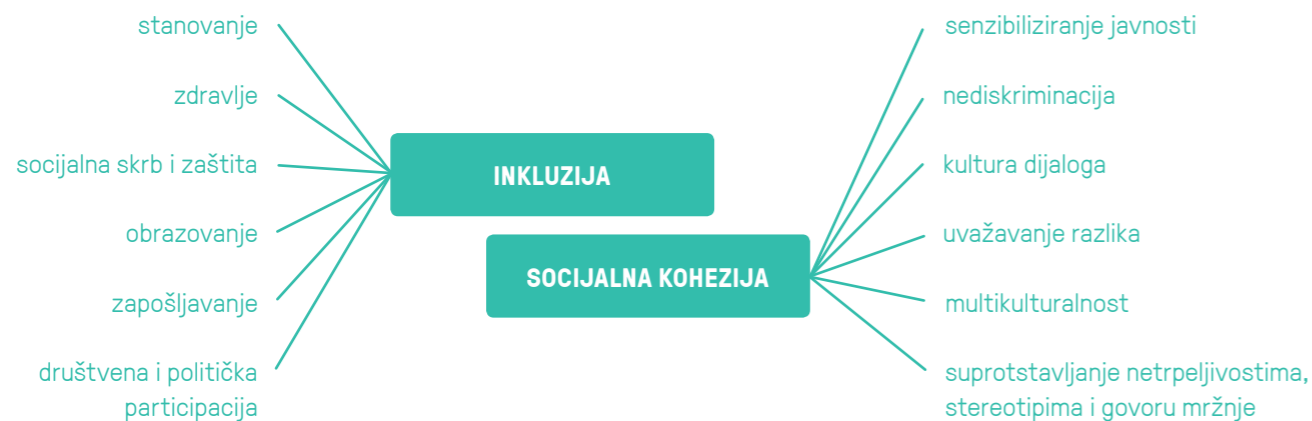
Povezani koncepti uključuju socijalnu uključenost i socijalnu koheziju. Socijalna uključenost odnosi se na uključenost migranata i njihovo puno gospodarsko, socijalno, kulturno i političko sudjelovanje u zajednicama domaćinima. Socijalna kohezija odnosi se na koncepte poput antidiskriminacije, suzbijanja ksenofobije i promicanja međusobnog razumijevanja.²

Prema izvješću Europske komisije, proces postajanja prihvaćenim članom društva uključuje tri dimenzije: pravnu/političku, socijalno-ekonomsku i kulturnu/vjersku. Politike integriranja migranata tipično razlikuju dva modela: one kojima je cilj „asimilirati“ migrante poticanjem ili zahtjevom da se prilagode određenim karakteristikama društva domaćina i one koji se usredotočuju na promicanje nediskriminacije i promicanje raznolikosti ili multikulturalnosti.³

¹ Action Plan on Integration and Inclusion 2021-2027. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/pdf/action_plan_on_integration_and_inclusion_2021-2027.pdf

² https://www.iom.int/sites/default/files/our_work/ODG/GCM/IOM-Thematic-Paper-Integration-and-Social-Cohesion.pdf

³ Conference report on understanding and tackling the migration challenges, <https://ec.europa.eu/research/conferences/2016/migration-challenge/index.cfm>

Nedostatak čvrste definicije može odražavati subjektivni karakter integracije kao procesa i načina na koji se pojedinac može integrirati u jedno područje društva, ali ne i u druga. Također, može odražavati način na koji imigrant može istodobno stvoriti i održavati jake veze sa svojom zemljom podrijetla, zemljom prijema i tranzitnim zemljama. U sve više povezanom 21. stoljeću migracija više ne znači ostavljanje jednog niza veza radi zamjene drugim; svaka se veza može održavati, jedna uz drugu, pomoću širokog spektra tehnologija i modernih komunikacija. Za neka se društva takvo paralelno održavanje veza može protumačiti kao nedostatak predanosti društvu prijema ili kao prepreka sudjelovanju ili doprinosu društvu. Za migranta to jednostavno može biti način života koji mu omogućuje kretanje zemljopisnim prostorom, zadržavanje postojećih odnosa ili ostvarenja ili stvaranje višestrukih odnosa i pripadnosti, što zapravo može pomoći integraciji, nudeći emocionalnu ili čak financijsku sigurnost.

Definicija integracije postaje sve složenija jer to nije samo nešto što se događa pasivnom pojedincu tijekom vremena, već je to proces u kojem pojedinac može aktivno i selektivno kontrolirati određene aspekte svoje integracije. Ipak, vlade zahtijevaju od pridošlica uključivanje u određene aspekte integracije kako bi osigurale funkcionalno kohezivno društvo u kojem svi članovi doprinose i imaju koristi. Raspon načina na koje vlade to čine varira od olakšavanja i omogućavanja preko poticanja do prisile. Pojednostavljeno rečeno, cilj je integracije jednakost, uključivanje i postignuće.

A NEW BEGINNING Refugee Integration in Europe, UNHCR, rujan 2013.⁴

⁴ <https://www.unhcr.org/protection/operations/52403d389/new-beginning-refugee-integration-europe.html>

Europske, nacionalne i lokalne politike integracije

Program o održivom razvoju do 2030. godine (Agenda 2030)⁵ povijesno je postignuće koje je migraciju postavilo u središte globalne rasprave. Agenda prepoznaje pozitivan doprinos migranata održivom razvoju i izražava potrebu za međunarodnom suradnjom s ciljem postizanja sigurne, uredne i redovite migracije (cilj 10.7). U okviru sveobuhvatnog cilja da „nitko ne bude ostavljen po strani“, Agenda poziva na osiguravanje jednakog pristupa zdravlju, obrazovanju, dostojanstvenom radu i pravnom identitetu za sve, bez obzira na njihov migrantski status (ciljevi 10.2 i 16.9). Usto, Agenda sadrži niz međusektorskih pitanja koja se odnose na integraciju i socijalnu koheziju te jasno naglašava potrebu za poticanjem inkluzije. Istaknuta je važnost kulturalne raznolikosti, nediskriminacije i prevencije nasilja (ciljevi 4.7, 10.3, 16.7), kao i potreba za izgradnjom kapaciteta za promicanje nediskriminatornih politika i zakona.

Strategija Europa 2020.⁶ na početku ovog desetljeća prepoznala je važnost integracije migranata kao jedne od metoda podizanja stope zaposlenosti u EU-u, postizanja ciljeva vezanih za povećanje stupnja obrazovanja mladih te jačanja društvene kohezije i smanjivanja siromaštva. Program je usmjeren na povećanje ekonomske, društvene, kulturne i političke participacije migranata. U njemu se ističe važnost ujednačena pristupa integraciji u različitim područjima javnih politika na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini te se daje pregled najvažnijih izazova za uspješnu integraciju migranata, kao i inicijativa EU-a u odnosu na prepoznate izazove.

Europski migracijski program⁷ iz 2015. godine ponudio je rješavanje neposrednih izazova i alate za bolje srednjoročno i dugoročno upravljanje migracijama na područjima ilegalnih migracija, granica, azila i legalnih migracija.

Akcijski plan za integraciju državljana trećih zemalja⁸ iz 2016. godine osigurao je sveobuhvatan okvir za potporu naporima država članica u razvoju i jačanju njihovih politika integracije migranata te konkretnih politika, operativnih i financijskih mjera i akcija u ključnim područjima, kao što su: mjere integracije prije odlaska i prije dolaska, posebno za ljude kojima je nužna međunarodna zaštita i koji su preseljeni; obrazovanje, zapošljavanje i stručno osposobljavanje; pristup osnovnim uslugama te aktivno sudjelovanje i socijalno uključivanje.

⁵ <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

⁶ [https://vlada.gov.hr/UserDocImages/00%20Foto%20mobitel/Europski%20semestar/Dokumenti%20i%20publikacije/Bro%C5%A1ura%20Europa%202020%20\(EK%202014\).pdf](https://vlada.gov.hr/UserDocImages/00%20Foto%20mobitel/Europski%20semestar/Dokumenti%20i%20publikacije/Bro%C5%A1ura%20Europa%202020%20(EK%202014).pdf)

⁷ <https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/home>

[meaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_hr.pdf](https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_hr.pdf)

⁸ <https://mup.gov.hr/UserDocImages/europska-unija-dokumenti/Akcijski%20plan%20za%20integraciju%20drzavljana%20trech%20zemalja.pdf>

U rujnu 2020. Europska je komisija predstavila **Novi pakt o migracijama i azilu**⁹ s ciljem utvrđivanja pravednijeg europskog pristupa upravljanju migracijama i azilom. Cilj mu je uspostaviti sveobuhvatnu i održivu politiku koja pruža human i učinkovit dugoročni odgovor na trenutačne izazove ilegalne migracije, razvijanje legalnih migracijskih putova, bolju integraciju izbjeglica i drugih pridošlica te produbljivanje migracijskog partnerstva sa zemljama podrijetla i tranzit na obostranu korist. Pakt je naišao na podijeljene reakcije država članica, visokih EU dužnosnika, europarlamentaraca i organizacija civilnog društva.

Akcijski plan za integraciju i uključivanje za razdoblje 2021. – 2027.¹⁰ predlaže ciljanu i prilagođenu potporu koja uzima u obzir obilježja koja mogu predstavljati specifične izazove ljudima s migrantskim podrijetlom, poput spola ili vjerske pripadnosti. Iako su za stvaranje i provedbu socijalnih politika primarno odgovorne nacionalne vlade, EU igra ključnu ulogu u pružanju podrške državama članicama financiranjem, razvojem smjernica i njegovanjem relevantnih partnerstava. Glavne aktivnosti Akcijskog plana odnose se na inkluzivno obrazovanje i osposobljavanje, poboljšanje mogućnosti zapošljavanja te prepoznavanja i priznavanja vještina, promicanje poduzetništva, pristup zdravstvenim uslugama i stanovanju. Akcijski plan ima za cilj mobiliziranje financiranja EU-a, uključivanje i stvaranje partnerstva s migrantima, zajednicama domaćinima, socijalnim i ekonomskim partnerima, civilnim društvom i privatnim sektorom, koristeći moderan pristup uslugama pomoću digitalnih alata.

Za potrebe reguliranja kretanja migranata u Republici Hrvatskoj Vlada Republike Hrvatske usvojila je **Migracijsku politiku Republike Hrvatske za razdoblje 2013. – 2015. godine**.¹¹ Svrha dokumenta bila je osigurati da kretanje migranata u Republici Hrvatskoj bude korisno za gospodarski, socijalni i kulturni razvoj zemlje i društva. Poput ostalih država članica EU-a, Hrvatska nudi strancima, tj. državljanima država članica EU-a i državljanima trećih zemalja, mogućnost obrazovanja i trajnog boravka na njezinu teritoriju.

Akcijski plan za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita za razdoblje od 2017. do 2019. godine¹² uređuje područja integracije: socijalna skrb i zdravstvena zaštita; smještaj i stanovanje; učenje jezika i obrazovanje; zapošljavanje; međunarodna suradnja; međuresorna suradnja; podizanje svijesti o problematici osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita.

Akcijski plan za uklanjanje prepreka u ostvarivanju pojedinih prava u području integracije stranaca za razdoblje od 2013. do 2015. godine.¹³ S obzirom na posebnu ranjivost i specifičnu situaciju s kojom se suočavaju tražitelji azila i stranci pod supsidijarnom zaštitom, mjere iz tog Akcijskog plana bile su prvenstveno usmjerene na reguliranje statusa i integraciju tih kategorija stranaca.

Integracija na lokalnoj razini

Integracija započinje od trenutka kada izbjeglice ili migranti dođu u zemlje domaćine. Temeljna značajka integracije jest da se radi o dinamičnom, dvosmjernom procesu međusobnog upoznavanja i prilagođavanja.

Za integraciju su potrebni sveobuhvatni i koherentni pristupi politici u svim sektorima koji se temelje na partnerstvu između države i različitih dionika, uključujući međuvladine organizacije, organizacije civilnog društva, aktere privatnog sektora te same izbjeglice i migrante. Aktivnosti integracije i podrška socijalnoj koheziji pomažu u olakšavanju pristupa zdravstvenoj zaštiti, obrazovanju i zapošljavanju te nastoje osigurati socijalnu i ekonomsku uključenost izbjeglica i migranata. Politike integracije učinkovitije su kada zauzimaju pristup „cijele zajednice“ i kada postoji jasno razumijevanje očekivanja i obveza svih uključenih.

PREUVJETI USPJEŠNE INTEGRACIJE

Pretpostavka uzajamne volje populacije domaćina i pridošlica da se prilagode, uzimajući u obzir kulturne i druge različitosti.

Prosocijalni pristup i stvaranje široke mreže suradnje različitih dionika u zajednici koja će osigurati pravovremeni, sveobuhvatni, stručni i holistički pristup integraciji.

Multidimenzionalna suradnja u zajednici

Senzibiliziranje javnosti

⁹ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-of-life/new-pact-migration-and-asylum_hr

¹⁰ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/pdf/action_plan_on_integration_and_inclusion_2021-2027.pdf

¹¹ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_03_27_456.html

¹² <https://pravamanjina.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/AKCIJSKI%20PLAN%20ZA%20INTEGRACIJU%202017-2019.pdf>

¹³ <https://pravamanjina.gov.hr/UserDocImages/arhiva/30092013/Akcijski%20plan%20za%20uklanjanje%20prepreka%20u%20ostvarivanju%20pojedinih%20prava%20u%20podrucju%20integracije%20stranaca%20za%20razdoblje%20od%202013%20do%202015%20godine.pdf>

FREIWILLIGEN-ZENTRUM AUGSBURG / VOLONTERSKI CENTAR AUGSBURG (VC AUGSBURG), NJEMAČKA

Freiwilligen-Zentrum Augsburg djeluje u gradu s oko 300.000 stanovnika. Organizacija je usmjerena na jačanje mostova među građanstvom, gradom i gospodarstvom putem promocije i koordinacije građanskog angažmana. S ciljem jačanja partnerstva za veći dobrovoljni angažman VC Augsburg povezuje i savjetuje građane, organizacije, inicijative, obrazovne institucije, tijela javne vlasti i poduzeća. Promoviraju otvoreno i solidarno civilno društvo u kojem svi ljudi i organizacije, bez obzira na svoju političku, kulturnu, vjersku ili ideološku pripadnost, mogu pomoći oblikovanju te kreativnom i odgovornom sudjelovanju. Zagovaraju i afirmiraju kulturu u kojoj je dobrovoljni angažman prepoznat kao važna društvena vrijednost. Organizacija dugoročno teži inkluzivnom društvu, koje je moguće stvoriti samo građanskim angažmanom usmjerenim na jačanje održivog razvoja, mira i pravde.

Jedno od područja njihova djelovanja od 2015. godine podrška je integraciji migranata i izbjeglica. Naime, više od 46 % Nijemaca (oko 140.000 građana Augsburga) ima iskustvo migracije, bilo da su sami migranti ili predstavljaju prvu generaciju Nijemaca u svojim obiteljima. Primjerice, neke gradske četvrti imaju škole u kojima je više od 80 % učenika migrantskog podrijetla, tako da odrastaju u vrlo raznolikoj zajednici. Predviđanja daljnjeg razvoja grada ukazuju na to da za nekoliko godina nijedna etnička skupina više neće predstavljati većinu u Augsburgu. Stoga ni integracija više neće biti u fokusu, nego će ključni izazov biti pronalaženje načina skladnog življenja, imajući na umu različito podrijetlo i kulturu stanovnika toga grada.

Glavni su dionici integracije migranata udruge građana, udruge migranata, humanitarne organizacije poput Caritasa i Diakonie Deutschland, Grad Augsburg i vjerske zajednice. VC Augsburg jedan je od dionika koji naglašava volontiranje kao presudno za integraciju. Svojim projektima i aktivnostima organizacija je do sada podržala integraciju više od 300 migranata i izbjeglica. U svom radu oslanjaju se na volontere jer smatraju da upravo volonteri, a osobito oni koji imaju migrantsko iskustvo, imaju bolju sposobnost i priliku da dođu među pridošlice i podrže njihovo uključivanje u život zajednice.

Najveću financijsku podršku za projekte integracije organizaciji osigurava Grad Augsburg. Nešto manjim sredstvima njihov rad u tom području podržavaju bavarska vlada i nekoliko zaklada.

VC Augsburg vjeruje da će ostvariti dobre rezultate u procesu integracije tisuća migranata koji su došli u grad samo ako surađuju lokalna samouprava, gospodarstvo i civilno društvo.
„Krugovi pomoći“

„KRUGOVI POMOĆI“

U suradnji s odjelom za socijalnu skrb Volonterski centar Augsburg 2015. je godine u gradskim četvrtima započeo promociju volontiranja usmjerenu na pružanje podrške migrantima i izbjeglicama. Proveli su obuku volontera za rad s migrantima i izbjeglicama, koja je obuhvaćala informacije o zakonu o azilu i okvirima volontiranja, teme vezane uz interkulturalnost te alate za podršku. Volonteri su građani koji pružaju izravnu pomoć pridošlicama u svom susjedstvu kako bi se oni lakše snašli u svakodnevnom životu putem: vođenja tečajeva njemačkog jezika i kulture, osiguravanja pratnje migrantima kada rješavaju službene dokumente, pomaganja u traženju posla te savjetovanja o uključivanju djece u obrazovni sustav. U odnosu na 2015. godinu, kada je podrška bila usmjerena na humanitarnu podršku i pomoć, organizacija je sada usmjerena na dugoročne ciljeve vezane uz podršku integraciji putem obrazovanja, kulturne i jezične orijentacije, osposobljavanja i zapošljavanja. Kao volonteri sve im više pomažu bivši migranti i izbjeglice koji su riješili svoj status u Njemačkoj te sada žele dati (vratiti) svoj doprinos zajednici u koju su došli. Podršku tom programu pružaju različiti dionici – udruge, vjerske zajednice, sportski klubovi i dr.

Slika 1: Trening za migrante i izbjeglice

MENTORSTVO ZA MALOLJETNIKE BEZ PRATNJE

S Uredom za dobrobit mladih VC Augsburg pruža mentorsku podršku maloljetnicima bez pratnje. Mentori su volonteri koji prolaze obuku o ključnim pitanjima, problemima i potrebama maloljetnika bez pratnje, međukulturalnim pitanjima te smjernicama za učinkovito mentorstvo. Neki od volontera uključeni su u taj projekt više od četiri godine. Pružaju osobnu podršku mladima te im putem neformalnih razgovora pomažu u učenju njemačkog jezika, rješavanju problema u školi i osobnih problema. Kako bi se integrirali u zajednicu, mladima je s migrantskim podrijetlom za odrastanje u novoj zemlji važno pružiti stabilan izvor podrške, što takvom vrstom mentorstva i dobivaju. Iz navedenih aktivnosti program se proširio i na domicilne mlade s različitim problemima, koje organizacija uključuje u npr. međunarodne tečajeve kuhanja, sportske aktivnosti, tečajeve savladavanja određenih zanata, kulturalnu razmjenu.

Slika 2: Putovanje migranata i njihovih mentora u Bavarsku

SPORT I INTEGRACIJA

VC Augsburg povezuje izbjeglice sa sportskim klubovima u gradu, ovisno o njihovom interesu za određeni sport. U nekim su sportskim klubovima migranti i izbjeglice osnovali timove, pa tako primjerice afganistanske izbjeglice u kriket klubu imaju svoj tim. Volonteri nude tečajeve plivanja jer mnoge pridošlice ne znaju plivati. Uz podršku američkog konzulata iz Münchena uspostavljeni su treninzi za žene u boksu i klizanju. Mnogi lokalni sportski klubovi danas organiziraju različite festivale i smotre, pozivajući ljude da uživaju u zajedničkom bavljenju sportom u svojoj gradskoj četvrti, bez obzira na podrijetlo i dob.

AMBASADORI VIŠESTRUKOSTI (AMBASSADORS OF MULTIPLICITY)

Jedan od budućih izazova koje organizacija prepoznaje jest višestrukost. Namjerno koriste izraz „multiplicity“ umjesto različitosti jer žele da zajednica prepozna višestrukost vrijednosti, stavova i iskustava u životima ljudi u zajednici. Odgovor VC Augsburga na taj izazov jesu „Ambasadori višestrukosti“. To su volonteri obučeni za međukulturalne odnose i različitosti, svjesni važnosti uvažavanja „mnogostrukosti“ njihove zajednice. Ono što povezuje i što je zajedničko tim ambasadorima njihove su razlike, s kojima izlaze u zajednicu kako bi proslavili raznolikost koja postoji u zajednici. Organizacija trenutno ima 100 volontera koji su aktivni kao ambasadori višestrukosti i koji organiziraju javne rasprave, okrugle stolove, interkulturalne modne revije i druge aktivnosti koje promoviraju raznolikost u zajednici.

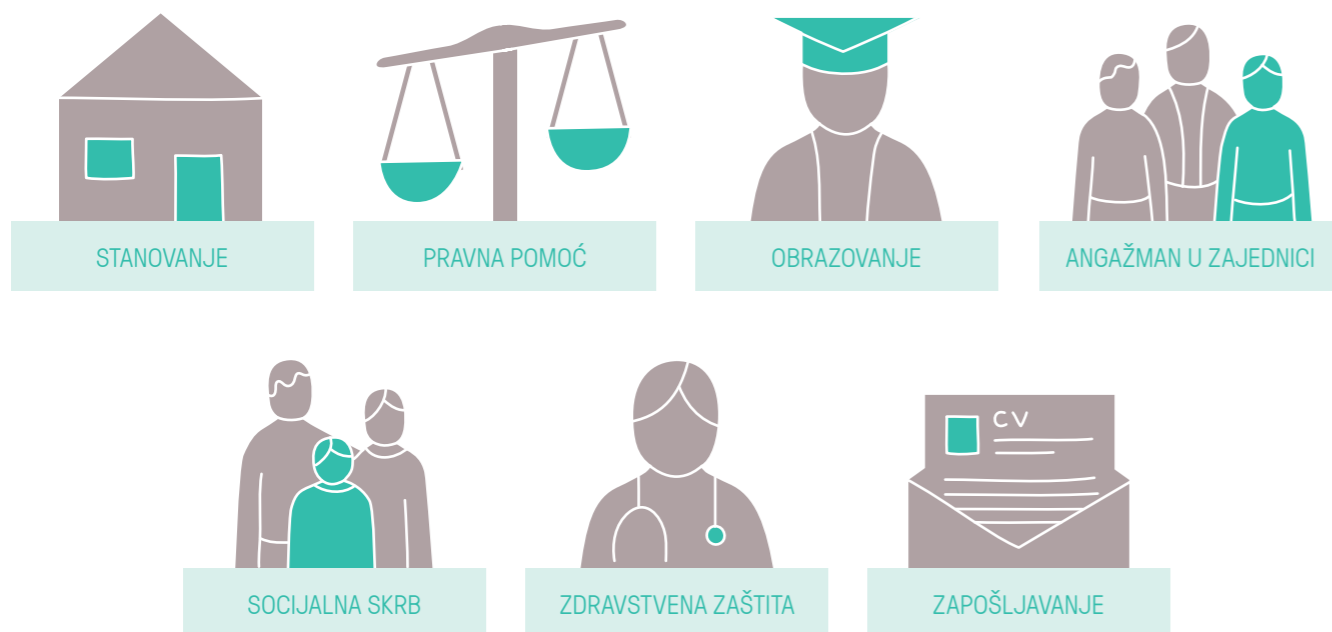
Wolfgang Krell, Izvršni direktor
Freiwilligen-Zentrum Augsburg gGmbH
Koordinierungszentrum Bürgerschaftliches Engagement
Mittlerer Lech 586150 Augsburg, Njemačka
www.freiwilligen-zentrum-augsburg.de

Slika 3: Trening za volontere u Volonterskom centru Augsburg

VOLONTERI

DRUŠTVENA PODRUČJA INTEGRACIJE

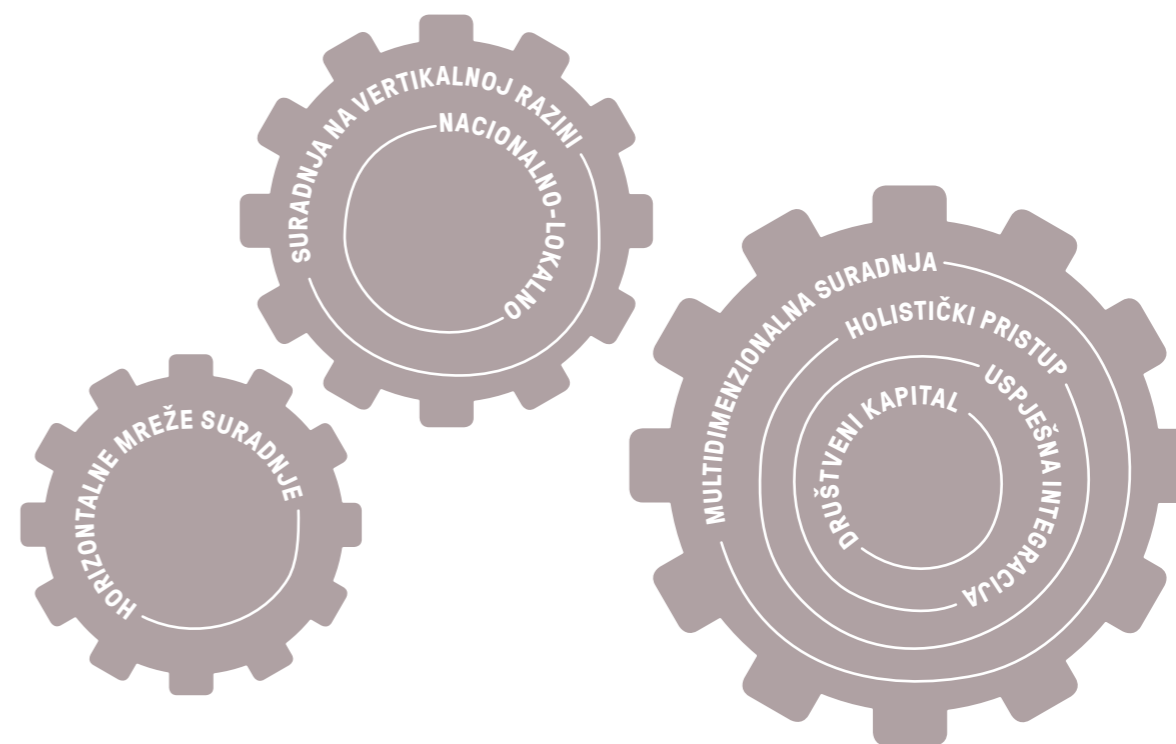
Jedan od glavnih izazova u dizajniranju i provedbi integracijskih politika pitanje je nadležnosti, koja za mnoge od tih politika obuhvaća različite razine javne uprave.

Kad je riječ o Europskoj uniji, provedba mjera integracije spada u nadležnost vlada država članica. Štoviše, mnoge mjere za socijalnu integraciju, koje su važni preduvjeti za integraciju na tržištu rada (poput stanovanja, obrazovanja, zdravstva), provode se na lokalnoj razini. Stoga je uloga lokalnih samouprava u tom procesu također presudna i posebnu pozornost treba posvetiti lokalnim područjima (postoje obećavajuće inicijative poput Partnerstva za urbanu agendu o uključivanju migranata i izbjeglica¹⁴ i drugih u programe ruralnog razvoja).¹⁵

Integracija na tržištu rada, jezično usavršavanje, zdravstvene usluge i stanovanje bitni su elementi sveobuhvatne politike integracije te su uključeni u zakone i prakse koje se protežu na različite razine nadležnosti u većini država EU-a. To dovodi do klasične dileme o koordinaciji između uprava, koje nerijetko nemaju iste političke poglede i ideje. Iz tih razloga upravama na različitim teritorijalnim razinama može biti teško učinkovito surađivati. Postizanje prave ravnoteže između „previše ili premalo“ može biti teško, ali to može predstavljati razliku između neusklađenih politika i funkcionalnog upravljanja integracijskim politikama.

¹⁴ <https://ec.europa.eu/futurium/en/node/1727>

¹⁵ https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/rural-development_hr

ŠTO LOKALNA ZAJEDNICA MOŽE UČINITI DA BI UČINKOVITO INTEGRIRALA NOVE ČLANOVE U ZAJEDNICU?

Brojni su gradovi diljem Europe pokrenuli različite inovativne pristupe ostvarivanja integracije, uključujući rad s lokalnim institucijama, akademskom zajednicom, organizacijama civilnog društva, stručnjacima i praktičarima kako bi se pružile komplementarne i sinergijske mjere integracije (jezični, kulturni i stručni tečajevi, procjena vještina, stažiranje i volontiranje itd.).

Razvoj **politike lokalne integracije** predstavlja važan korak u strateškom pristupu kreiranju najboljih politika i pristupa u lokalnoj zajednici. Osim toga, razvoj lokalne politike, ako ima participativni karakter, može imati okupljajući karakter za najvažnije dionike uspješne integracije u zajednici. Jedan od preduvjeta svake politike lokalne integracije bolja je koordinacija na različitim razinama vlasti. To je posebno važno u slučaju Hrvatske, zemlje s visokom razinom centraliziranih institucija i odlučivanja. U slučaju integracije, inicijativu za više lokalnog pristupa u našem bi slučaju morale pokrenuti lokalne uprave. Suradnja može biti posebno izazovna kada su uključeni brojni i različiti dionici: potrebna je dobra komunikacija kako bi se izbjeglo dupliciranje i povećala sinergija.

STVARANJE POTICAJNOG OKVIRA

1. Poboľšati učinkovitost politike integracije putem poboľšane vertikalne koordinacije i provedbe na relevantnim razinama.
2. Tražiti dosljednost politika u rješavanju višedimenzionalnih potreba i mogućnosti izbjeglica i migranata na lokalnoj razini.
3. Osigurati pristup i učinkovitu upotrebu financijskih resursa koji su prilagođeni lokalnim odgovornostima za integraciju migranata.
4. Stvoriti prostore u kojima interakcija približava „nove i stare“ članove zajednice.
5. Jačati suradnju s dionicima iz drugih sektora stvaranjem transparentnih, učinkovitih i održivih partnerstava.

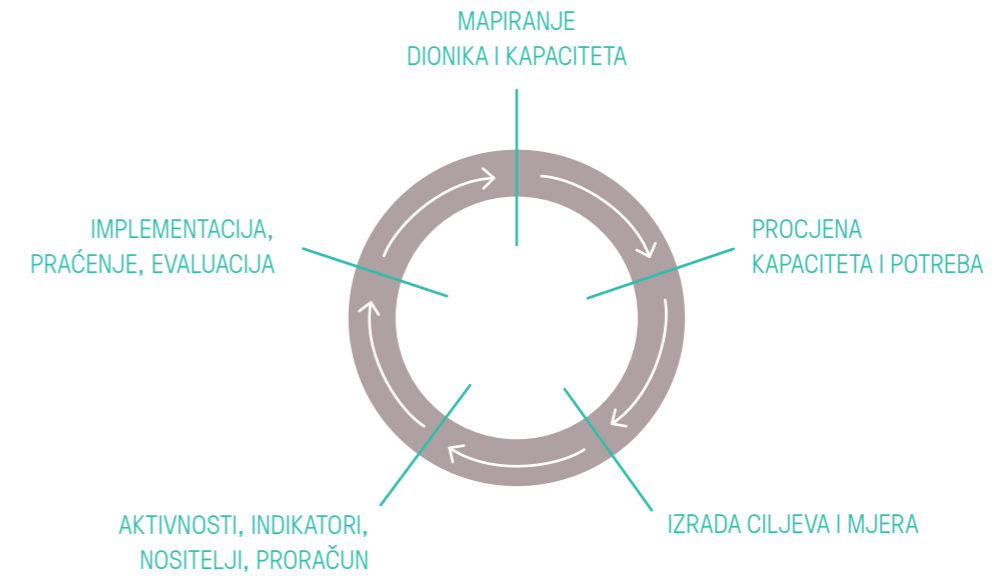
Strateški pristup integraciji na lokalnoj razini

Unatoč ograničenim kapacitetima za rješavanje problema i zadovoljavanje potreba dok je politika azila pod nadzorom nacionalne razine, lokalna samouprava još uvijek može stvoriti vlastitu politiku lokalne integracije poboljšavanjem koordinacije formalne i neformalne politike integracije.

Strategija integracije na lokalnoj razini formalni je dokument koji se izrađuje u participativnom procesu koji uključuje različite dionike, a donosi ga lokalna samouprava.

Izrazito je važno da proces izrade strategije bude participativan kako bi uključio što širu mrežu dionika u zajednici iz javnog, privatnog i civilnog sektora. Uključenost različitih perspektiva i znanja omogućit će izradu sveobuhvatnog i realističnog plana integracije. Na taj je način moguće osigurati vlasništvo nad ciljevima, a samim time i nad ishodima strategije za što šire mreže dionika u zajednici. Jasnom strategijom lokalna samouprava preuzet će vodstvo u stvaranju multikulturalnosti, potaknuti angažman institucija, akademske zajednice, poslovnog sektora i civilnog društva, facilitirati mrežu lokalnih dionika te osigurati pripremu i obrazovanje za škole i pružatelje zdravstvenih i socijalnih usluga.

CIKLUS IZRADE STRATEGIJE NA LOKALNOJ RAZINI

Strategija predstavlja dokument koji na sveobuhvatan način definira viziju i strateške ciljeve politike integracije na području jedne lokalne zajednice. Dokumentom se analiziraju postojeći resursi i potrebe zajednice, određuju strateški ciljevi i mjere u područjima politike integracije kao što su stanovanje, zdravstvena skrb, pravna pomoć, zapošljavanje, obrazovanje, angažman u zajednici i socijalno uključivanje. Kao dodatak Strategiji važno je izraditi i Plan provedbe, koji će sadržavati specifične aktivnosti, vremenski i financijski mjerljive pokazatelje uspješnosti te okvir praćenja provedbe.

LOKALNI AKCIJSKI PLAN INTEGRACIJE

Grad Osijek jedinica je lokalne samouprave u sastavu Osječko-baranjske županije, smješten u istočnom dijelu Republike Hrvatske. Četvrti je grad po veličini u RH i sjedište je Osječko-baranjske županije, koja se sastoji od 7 gradova, 35 općina i 263 naselja.

U razdoblju od 1991. do 1995. godine građani grada Osijeka, Slavonije i Baranje migrirali su u RH i EU. Istovremeno su Osijek, Slavonija i Baranja bili prihvatno mjesto velikom broju ljudi koji su zbog ratnih zbivanja privremeno iselili iz svojih domova u RH i BiH.

Grad Osijek kroz povijest je uvijek bio multikulturalan i multinacionalan grad, grad svih njegovih građana. U 2015. godini Osijek, Slavonija i Baranja doživjeli su migrantski val, koji je prošao od istočnih granica s Republikom Srbijom prema zapadu, a 2016. – 2017. započele su pripreme za uspješnu integraciju na lokalnoj razini i okupljanje svih zainteresiranih dionika.

Plan lokalne integracije u Gradu Osijeku razvijen je u participativnom procesu integracijskog laboratorija pod nazivom „Izrada plana lokalne integracije državljana trećih zemalja na području grada Osijeka“, koji su vodili doc. dr. sc. Goranka Lalić Novak i doc. dr. sc. Teo Giljević, oboje s Katedre za upravnu znanost Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Osim Grada Osijeka, na radionici su sudjelovali i drugi relevantni dionici (pučki pravobranitelj, Hrvatski zavod za zapošljavanje, organizacije civilnoga društva, vjerske zajednice i dr.).

Plan lokalne integracije u Gradu Osijeku pripremljen je prvenstveno kao potpora Gradu Osijeku i drugim gradovima u Republici Hrvatskoj u izradi gradske strategije i akcijskih planova za integraciju državljana trećih zemalja.

U svom se djelovanju Grad Osijek opredijelio za promociju dubljeg uzajamnog razumijevanja između migrantskih zajednica i društva domaćina, nasuprot sve raširenijem političkom diskursu naglašavanja sigurnosnih pitanja, koji prikazuje migrante i izbjeglice kao veliku sigurnosnu prijetnju u Europi. Potpomognut je financijskim sredstvima Fonda za azil, migracije i integraciju Europske unije.

Izazovi koji su pred nama predstavljaju priliku za novi uzlet i bolju zajedničku budućnost. Dostupnost i pravovremenost relevantnih informacija osigurat će senzibilizaciju javnosti, kao i spremnost svih važnih dionika u uspješnom, ali dugotrajnom procesu integracije. Za uspješnost integracijskih procesa na lokalnoj razini važno je da se udružimo i racionalno iskoristimo svoje potencijale te da budimo dobri domaćini!

Grad Osijek

mr. sc. Romano Kristić

Pročelnik Upravnog odjela za socijalnu zaštitu, umirovljenike i zdravstvo

Koraci prema uspješnoj integraciji

Tolerantan i gostoljubiv narativ u javnosti, uvažavanje različitosti, uključenost i jednake mogućnosti te transparentnost informacija prema građanima ključni su za stvaranje cjelokupnog ozračja tolerancije i socijalnog uključivanja. Važno je kontinuirano raditi na osnaživanju vrijednosti koje podržavaju poštivanje različitosti i otvaranje zajednice prema različitim kulturama.

Proaktivan pristup lokalne samouprave u uspostavljanju i facilitiranju široke mreže lokalnih dionika te stvaranju strategije i plana integracije pokazao se dobrim pristupom u dosadašnjem iskustvu brojnih europskih zemalja i njihovih gradova. Potrebno je trajno i kontinuirano ulagati u suradnju, osigurati protok i razmjenu informacija te bolju koordinaciju rada različitih dionika.

Aktivno sudjelovanje migranata i izbjeglica u lokalnom gospodarstvu, politici, umjetnosti, sportu, javnim institucijama i volontiranju može stvoriti kolektivna iskustva koja se suprotstavljaju stereotipima. Uključivanje izbjeglica i migranata u oblikovanje njihove nove lokalne zajednice može doprinijeti pozitivnoj percepciji i prevladavanju barijere povjerenja. Mjere poput strategija za uključivanje izbjeglica i migranata u aktivnosti zajednice i mjere koje podržavaju stvaranje lokalnih mreža solidarnosti između stanovnika i novih članova zajednice, poput mentorstva, pojedinačnog ili obiteljskog, mogu značajno doprinijeti osjećaju sigurnosti i perspektivnosti, a time i mentalnom zdravlju.

Organizacije civilnog društva predstavljaju vrlo važan resurs s visokim kompetencijama i dragocjenim iskustvom u radu s izbjeglicama, migrantima i drugim isključenim skupinama, pružajući psihosocijalnu podršku, vodeći socijalne i inkluzivne programe, multikulturalno obrazovanje, upravljanje sukobima, zaštitu ljudskih prava itd. Zbog toga je važno uspostaviti mehanizam koordinacije s organizacijama civilnog društva. Nadalje, važno je osigurati potporu za organizacije koje su motivirane za rad s migrantima i izbjeglicama, kako bi se izgradili njihovi kapaciteti i razvili inovativni servisi za visokokvalitetnu i učinkovitu integraciju i uključivanje.

Usvajanje **politike razvoja inkluzivnih gradova** s dobrim lokalnim pristupom integraciji može se podržati boljim korištenjem mogućnosti koji nude EU fondovi.

Uloga medija posebno je važna za postizanje ciljeva integracije. Transparentno, pravodobno i točno informiranje javnosti može biti od ključne važnosti za suprotstavljanje kulturi lažnih vijesti, stvaranju stereotipiziranih predodžbi o pripadnicima različitih kultura, netrpeljivosti i govoru mržnje. Praćenje individualnih, ljudskih priča može doprinijeti razvoju društvene empatije, smanjenju predrasuda i afirmaciji pozitivnih vrijednosti.

LOPE – FORENING FOR MIKROINTEGRERING (SKIEN, NORVEŠKA)

LoPe je neovisna, neprofitna udruga usmjerena na pružanje podrške osobama migrantskog podrijetla pomoću različitih socijalnih usluga i društveno-obrazovnih aktivnosti, s ciljem njihove integracije u lokalnu zajednicu.

Organizacija je osnovana 2016. godine s ciljem podizanja svijesti građana o temeljnim vrijednostima kao što su humanost, ljudsko dostojanstvo, izgradnja mira i demokracija.

„Želimo ljude, bez obzira na njihovu nacionalnost, koji su svjesni važnosti izgradnje i osiguranja mira na društvenoj, ali i osobnoj razini. LoPe stavlja naglasak na uključivanje i toleranciju, kao i na prevenciju stavova i ponašanja koja mogu ugroziti stabilan i kvalitetan život zajednice. Demokracija može dugoročno uspjeti samo ako je većina građana podržava i živi. Naši su primarni ciljevi ojačati interkulturalni dijalog i suradnju civilnog društva, povećati toleranciju te stvarati jednake mogućnosti, što postižemo obrazovnim aktivnostima, savjetovanjem, kulturalnom razmjenom i društvenim aktivnostima.“

Vizija organizacije jest uspostaviti životne uvjete u zajednici vođene mirom, humanošću i suosjećanjem.

„Integracijska kuća“ projekt je namijenjen izbjeglicama i migrantima koji se bore za svoje mjesto u norveškom društvu. Cilj „Integracijske kuće“ popuniti je prazninu koja se javlja u procesu integracije, a koju norveške vlasti nisu uvijek u stanju popuniti. Upravo te praznine mogu biti razlog zašto se mnoge izbjeglice i migranti ne integriraju uspješno.

Integracijska kuća pruža usluge koje migrantima osiguravaju podršku u svakodnevnom životu te im pomaže u prevladavanju prepreka za kvalitetan život u Norveškoj.

U svom radu LoPe najviše koristi individualnu podršku i savjetovanje. Primjerice, to može biti podrška u popunjavanju službenih dokumenata, pomoć oko ugovora za najam, prijevod dokumenata i mnoge druge stvari koje se Norvežanima mogu činiti lake, a migrantu koji dođe u Norvešku poput su planine koju ne zna svladati.

LoPe pruža usluge kao što su informiranje o mogućnostima obrazovanja i zapošljavanja; pomoć u razumijevanju procesa priznavanja obrazovanja iz zemlje iz koje su došli putem NOKUT-a; zdravstveni savjeti; podrška u kući za obitelji migrantskog podrijetla s djecom; podrška uključivanju u kulturni i društveni život zajednice.

Na regionalnoj razini LoPe nudi edukaciju za mlade migrante u području aktivnog sudjelovanja građana i demokracije. Koncept treninga osmišljen je na način da vodi poticanju motivacije svakog sudionika da doprinese demokratskoj zajednici te da se zapita – Što mogu doprinijeti? Zašto je moj doprinos važan? Snalaženje u dvije kulture predstavlja snagu čovjeka. Zapravo ne možete sudjelovati u svom „novom“ društvu ako ste mentalno još uvijek u svojoj prošlosti. Kako bi se to promijenilo, važno je ukloniti predrasude prema tom „novom“ društvu, probuditi

iskrenu želju za stvaranjem budućnosti u novoj zemlji i pomiriti se s prošlošću. Misli i osjećaji moraju biti ovdje, a ne usmjereni na sukob u matičnoj zemlji. Za to je potrebno samopoštovanje, prepoznavanje vlastite vrijednosti i osvještavanje načina na koje se može biti koristan u zajednici. Upravo stoga LoPe osigurava kontinuiranu podršku za motiviranje i veće samopouzdanje migranata kako bi se što bolje snašli u novoj sredini u koju su došli te ih ohrabruje kako bi bili podrška drugima u sličnoj situaciji.

U svom radu LoPe surađuje s lokalnom samoupravom i drugim organizacijama i ustanovama na programima i projektima usmjerenim na mikrointegraciju migranata i izbjeglica. Primjerice, surađuju s Odborom za multikulturalna pitanja u Skienu „Intercultural dialog“ (član su tog odbora koji je osnovala lokalna samouprava). Organizacija se najvećim dijelom financira iz privatnih donacija te sudjeluje u projektima financiranim programom Erasmus+.

Peri-Ilka Tincman, direktorica
LoPe – forening for mikrointegrering
Jernbanebrygga 63
3724 Skien, Norveška
<https://www.lopenorge.no/>

OSNOVNA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE: PRAVA MIGRANATA I IZBJEGLICA

CILJEVI

- povećati razumijevanje pravnog i institucionalnog okvira koji osigurava zaštitu i promociju ljudskih prava te suzbijanje diskriminacije u RH
- upoznati se s oblicima diskriminacije i povećati osobne kapacitete za prepoznavanje mogućeg diskriminatornog ponašanja/postupanja prema državljanima trećih zemalja.

Osnovna ljudska prava i slobode

Osnovna ljudska prava i slobode utemeljeni su na uvažavanju dostojanstva i vrijednosti svake osobe.¹⁶ To su prirodna prava svakog čovjeka koja mu pripadaju na temelju njegova postojanja.

LJUDSKA SU PRAVA:

UNIVERZALNA

Primjenjiva su jednako i bez diskriminacije na sve ljude, neovisno o njihovoj rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, obrazovanju, društvenom položaju ili drugim osobinama.

NEOTUĐIVA

Stečena su samim rođenjem te se ne mogu ni ne smiju oduzeti jer su urođena.

NEDJELJIVA I MEĐUSOBNO OVISNA

Znači da skupine ljudskih prava imaju jednaku važnost te se pojedina prava ne mogu ostvariti bez istovremenog ostvarenja nekih drugih prava (npr. ostvarivanje prava na sudjelovanje u društvenom i kulturnom životu povezano je s pravom na slobodu kretanja, bez prava na slobodu mišljenja teško će se ostvariti pravo na slobodu vjeroispovijesti).

Povijesno gledano, korijeni ideje o ljudskim pravima potječu iz antičke Grčke. Još se tada razvila ideja o prirodnom pravu koje pripada svakom čovjeku te jednakosti svih ljudi. Prvi pravni akt koji sadrži određena ljudska prava engleska je „Magna Carta Libertatum“ iz 1215. godine.

Nakon Drugog svjetskog rata, zbog razaranja velikih razmjera i teških zločina usmjerenih protiv čovječanstva, na međunarodnoj se razini prvi put nastoje normirati ljudska prava.¹⁷ Nekoliko važnijih međunarodnih dokumenata nastalih u to vrijeme i danas su temelj razvoja **politika za suzbijanje diskriminacije u europskim državama**, uključujući RH.

¹⁶ U preambuli Opće deklaracije o ljudskim pravima stoji da je priznanje urođenog dostojanstva te jednakih i neotuđivih prava svih članova ljudske obitelji temelj slobode, pravde i mira u svijetu.

¹⁷ Preambula Povelje Ujedinjenih naroda iz 1945. sadrži odredbe koje prepoznaju važnost zaštite ljudskih prava.

Opća deklaracija o ljudskim pravima, usvojena i proglašena na Skupštini Ujedinjenih naroda,¹⁸ prvi je sveobuhvatni instrument zaštite ljudskih prava koji predstavlja međunarodni standard ljudskih prava. U 30 članaka sustavno se nabrajaju i definiraju sva do tada prepoznata ljudska prava. Usvojena je 10. 12. 1948. godine, zbog čega se taj dan obilježava kao Međunarodni dan ljudskih prava.¹⁹

Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, donesena 1950. godine u okviru Vijeća Europe, stupila je na snagu 1953. godine. Konvencijom je utvrđen popis prava i sloboda koje su države potpisnice Konvencije dužne jamčiti svakom biću te je ustanovljen *Europski sud za ljudska prava*²⁰ u Strasbourgu. Republika Hrvatska ratificirala je Konvenciju, čime je ona postala dio pravnog poretka Republike Hrvatske, a po pravnoj je snazi iznad zakona.

Povelju Europske unije o temeljnim pravima svečano su proglasili Europski parlament, Vijeće i Komisija u Nici 2000. godine.²¹ Poveljom su utvrđena temeljna prava i slobode koje priznaje Europska unija. Utemeljena je na Europskoj konvenciji o ljudskim pravima te drugim europskim i međunarodnim instrumentima, ali je inovativnog karaktera zbog činjenice da između ostalog izričito navodi invaliditet, dob i spolnu orijentaciju kao zabranjene diskriminacijske osnove. Među temeljnim pravima koja se u njoj potvrđuju nalaze se i pristup dokumentima, zaštita podataka i dobra uprava. Prava, slobode i načela utvrđena u Povelji postala su pravno obvezujuća za sve države članice EU-a prilikom provedbe prava EU-a nakon stupanja na snagu Ugovora iz Lisabona 2009. godine.

Konvencija Ujedinjenih naroda o statusu izbjeglica, usvojena 1951. i stupila na snagu 1954. godine, temeljni je dokument u međunarodnoj zaštiti izbjeglica. Zasniva se na članku 14. Opće deklaracije o ljudskim pravima iz 1948., kojim se priznaje pravo osoba da traže azil (utočište) od progona u drugim državama.

Članak 14.

1. Svatko pred progonom ima pravo tražiti i dobiti utočište u drugim zemljama.

2. Na to se pravo ne može pozivati u slučaju progona koji su izravna posljedica nepolitičkih zločina ili djela protivnih ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda.

Konvencija iz 1951. godine dokument je koji je nastao nakon Drugog svjetskog rata te je bio ograničen na osobe koje bježe od događaja koji su se dogodili u Europi prije 1. siječnja 1951. godine. Protokol iz 1967. (usvojen kao nadopuna) uklonio je ta ograničenja, čime je Konvencija iz 1951. godine dobila univerzalan status. Neka od prava utvrđenih Konvencijom pravo su izbjeglica na slobodu vjeroispovijesti, plaćeno zaposlenje, najpovoljniji smještaj, jednake mogućnosti za obrazovanje i javnu pomoć dostupne državljanima zemlje u koju su izbjegli. Konvencija je poslije nadopunjavana izbjegličkim režimima te režimima supsidijarne zaštite.

Republika Hrvatska pruža zaštitu osobama određenim u Konvenciji iz 1951. koje su dobile status izbjeglica prema sustavu azila i osobama koje su primile zaštitu prema nacionalnom zakonodavstvu.²²

Slijedom sve većih migracija na globalnoj razini pojavila se potreba za uspostavljanjem dokumenta kojim se uređuju prava ekonomskih migranata. Prvi takav dokument kojim se uspostavljaju prava ekonomskih migranata i njihovih obitelji jest **Međunarodna konvencija o zaštiti prava svih radnika migranata i članova njihove obitelji** iz 1990. godine²³ (na snagu stupila 2003. godine). Tim dokumentom definirano je pravo radnika migranata i članova njihove obitelji na zaštitu njihovih osnovnih ljudskih prava od diskriminacije. Nadalje, zabranjuje se njihov prinudni rad te propisuje da imaju pravo napustiti bilo koju državu, pravo na slobodu misli i izražavanja te vjeroispovijesti, jednakost pred sudovima, zabranjuje se mučenje i okrutno, nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje te im se jamči pravo na privatnost. Člankom 7. Konvencije utvrđeno je da države potpisnice moraju poštivati prava migranata određena Konvencijom bez obzira na rasne, spolne, vjerske ili druge razlike.²⁴

¹⁸ Usvojena i proglašena na Općoj skupštini Ujedinjenih naroda rezolucijom br. 217/III, 10. prosinca 1948.

¹⁹ Načela iz Opće deklaracije o ljudskim pravima postala su pravno obvezujuća tek 1966. odnosno 1976. godine, kada su na snagu stupili Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima te Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima, koji su preuzeli i razradili standarde ljudskih prava iz Opće deklaracije.

²⁰ Europski sud za ljudska prava nadzorno je tijelo koje zaprima pojedinačne pritužbe građana te utvrđuje je li država članica prekršila neko od prava zajamčenih Konvencijom. Za razliku od raznih UN-ovih tijela čije odluke imaju prvenstveno političku snagu, odluke Europskog suda u Strasbourgu pravno su obvezujuće.

²¹ Povelja je izmijenjena 2007. godine te ponovo proglašena.

²² Zakon o statusu prognanika i izbjeglica NN 96/93, 39/95, 29/99, 128/99, 50/00, 86/02, 51A/13, 98/19, na snazi od 1. 1. 2020.

²³ Usvojena rezolucijom Opće skupštine Ujedinjenih naroda 45/158 od 18. prosinca 1990.

²⁴ Prava migranata i izbjeglica utvrđena su i drugim međunarodnim dokumentima, primjerice Međunarodnim paktom o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (1966.), Međunarod-

nom paktom o građanskim i političkim pravima (1966.), Konvencijom o ukidanju svih oblika diskriminacije žena (1979.), Konvencijom protiv mučenja i drugih okrutnih, neljudskih i ponižavajućih postupanja ili kažnjavanja (1984.), Konvencijom o pravima djeteta (1989.) te europskim instrumentima zaštite ljudskih prava, kao npr. Europskom konvencijom za sprječavanje mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (1987.) s protokolima.

Uzimajući u obzir prava utvrđena navedenim dokumentima, migranti i izbjeglice imaju prava kao i svi drugi ljudi. Ta su prava univerzalna i pripadaju svim ljudima, bez obzira na njihov status. To su prava koja se ne stječu na temelju državljanstva i ne ovise o načinu ulaska u zemlju:

Pravo na život, slobodu i osobnu sigurnost te slobodu od samovoljnog uhićenja ili pritvora, pravo traženja i uživanja zaštite (azil) od proganjanja.

Pravo na slobodu od diskriminacije na osnovi rase, spola, jezika, vjere, nacionalnog ili socijalnog podrijetla i drugih osobina.

Pravo na zaštitu od zlostavljanja i iskorištavanja, na slobodu od ropstva i prisilnog rada te na slobodu od mučenja i okrutnog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja.

Pravo na pravično postupanje i pravnu satisfakciju.

Pravo na zaštitu ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava, uključujući pravo na zdravlje, odgovarajući životni standard, socijalnu sigurnost, adekvatno stanovanje, obrazovanje te pravične i povoljne uvjete rada.

Ostala ljudska prava zajamčena međunarodnim instrumentima za ljudska prava kojima je država pristupila, kao i međunarodnim običajnim pravom.

Republika Hrvatska usklađuje politike koje se odnose na zaštitu ljudskih prava i suzbijanje diskriminacije s međunarodnim dokumentima te politikama Europske unije (preporuke, rezolucije, direktive, uredbe).

Pravo na azil jedno je od temeljnih ljudskih prava u okviru kojega svatko pred progonom ima pravo zatražiti i uživati utočište u drugim zemljama (Opća deklaracija UN-a o ljudskim pravima iz 1948. godine).

Zakonodavni i institucionalni okvir suzbijanja diskriminacije u RH

„Pravo na nediskriminaciju univerzalno je ljudsko pravo zajamčeno nizom međunarodnih dokumenata. Načelo jednakog postupanja jedno je od temeljnih vrijednosti i Europske unije,²⁵ a u kontekstu Republike Hrvatske važno je naglasiti kako je Ustavom Republike Hrvatske priznato kao jedna od najviših vrednota.“

Nacionalni plan za borbu protiv diskriminacije, 2017. – 2022., str. 4

Politika suzbijanja diskriminacije u Republici Hrvatskoj predstavlja okvir koji obuhvaća niz zakonodavnih i institucionalnih rješenja za sprječavanje diskriminacije na temelju razlika – dobi, rase, vjere, podrijetla, zdravstvenog stanja i sl. U osnovi tih politika određenje je Hrvatske kao suverene, demokratske i socijalne države u kojoj se svim ljudima osiguravaju prava, slobode i ravnopravnost.

Ustav RH

Članak 3.

Sloboda, jednakost, nacionalna ravnopravnost, mirotvorstvo, socijalna pravda, poštivanje prava čovjeka, nepovredivost vlasništva, očuvanje prirode i čovjekova okoliša, vladavina prava i demokratski višestranački sustav najviše su vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske.

Članak 14.

Gradani Republike Hrvatske imaju sva prava i slobode, neovisno o njihovoj rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama. Svi su pred zakonom jednaki.

....

Članak 15.

U Republici Hrvatskoj ravnopravni su pripadnici svih naroda i manjina. Pripadnicima svih naroda i manjina jamči se sloboda izražavanja narodnosne pripadnosti, slobodno služenje svojim jezikom i pismom i kulturna autonomija

²⁵ Povelja o temeljnim pravima (članak 21.)

Zakon o suzbijanju diskriminacije i Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti,^{26,27} predstavljaju dva ključna zakona kojima se štite ljudska prava, između ostalog i prava migranata odnosno osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita.

Svrha **Zakona o suzbijanju diskriminacije** osiguravanje je zaštite i promicanje jednakosti kao najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske. Njime se uređuje zaštita od diskriminacije na osnovi rase ili etničke pripadnosti ili boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovnog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili obiteljskog statusa, dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, genetskog naslijeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije.

Člankom 1. **Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti** propisuju se načela, uvjeti i postupak odobrenja međunarodne zaštite i privremene zaštite, status, prava i obveze tražitelja međunarodne zaštite, azilanata, stranaca pod supsidijarnom zaštitom, stranaca pod privremenom zaštitom te uvjeti i postupak poništenja i prestanak azila, supsidijarne i privremene zaštite. Na tražitelje međunarodne zaštite, azilante, strance pod supsidijarnom zaštitom i strance pod privremenom zaštitom na odgovarajući se način primjenjuju odredbe Zakona o strancima.²⁸

Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti nedvojbeno definira status i značenja pojedinih izraza koji se odnose na državljane trećih zemalja, uključujući migrante i izbjeglice odnosno osobe s odobrenom međunarodnom zaštitom.

Članak 4.

Pojedini izrazi, u smislu ovoga Zakona, imaju sljedeće značenje:

- 1. Međunarodna zaštita** obuhvaća azil iz točke 2. ovoga stavka i supsidijarnu zaštitu iz točke 3. ovoga stavka.
- 2. Azil** je status koji se priznaje na temelju odluke nadležnog tijela o ispunjenju uvjeta iz članka 20. ovoga Zakona.
- 3. Supsidijarna zaštita** je status koji se priznaje na temelju odluke nadležnog tijela o ispunjenju uvjeta iz članka 21. ovoga Zakona.
- 4. Privremena zaštita** je zaštita hitnog i privremenog karaktera koja se uvodi na temelju odluke Vijeća Europske unije o postojanju masovnog priljeva raseljenih osoba sukladno članku 78. ovoga Zakona.
- 5. Tražitelj međunarodne zaštite** (u daljnjem tekstu: tražitelj) je državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva koja izrazi namjeru za podnošenje zahtjeva za međunarodnu zaštitu (u daljnjem tekstu: zahtjev) do izvršnosti odluke o zahtjevu. Iznimno, tražitelj može biti i državljanin države članice Europske unije kada je to propisano odredbama Protokola 24. Ugovora iz Lisabona.
- 6. Azilant** je izbjeglica u smislu Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine (u daljnjem tekstu: Konvencija iz 1951.) kojoj je priznat azil iz točke 2. ovoga stavka.
- 7. Stranac pod supsidijarnom zaštitom** je državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva kojoj je priznata supsidijarna zaštita iz točke 3. ovoga stavka.
- 8. Stranac pod privremenom zaštitom** je državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva kojoj je odobrena zaštita iz točke 4. ovoga stavka.
- 9. Stranac u transferu** je državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva koja je u postupku primopredaje odgovornoj državi članici Europskoga gospodarskog prostora radi razmatranja njezinog zahtjeva.
- ...
- 17. Dijete bez pratnje** je državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva mlađa od osamnaest godina, koja je ušla u Republiku Hrvatsku bez pratnje odrasle osobe odgovorne za njega u smislu roditeljske skrbi sukladno zakonodavstvu Republike Hrvatske, sve dok se ne stavi pod skrb takve osobe, a uključuje i djecu koja su ostala bez pratnje nakon što su ušla u Republiku Hrvatsku.

²⁶ Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, NN 70/15, 127/17

²⁷ Do 2015. na snazi je bio Zakon o azilu, NN 79/07, 88/10, 143/13

²⁸ Od 1. 1. 2021. stupa na snagu novi Zakon o strancima, čime prestaje važiti dotadašnji Zakon o strancima (NN 130/11, 74/13, 69/17, 46/18 i 53/20).

Temeljem istog Zakona, u odnosu na njihov status, uređena su prava takvih osoba na boravak, slobodu kretanja, smještaj, obrazovanje, zdravstvenu i socijalnu skrb, pravo na rad, pravo na informacije, savjetovanje i besplatnu pravnu pomoć, socijalne usluge, slobodu vjeroispovijesti i sl.

Migranti, azilanti i izbjeglice predstavljaju manjinu u hrvatskom društvu te spadaju u društvene skupine koje su potencijalno izložene isključivanju, nepravednom postupanju i onemogućavanju ostvarenja ljudskih prava. Navedeni zakoni (Zakon o suzbijanju diskriminacije i Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti) osiguravaju tim skupinama mogućnost boljeg zagovaranja ostvarenja svojih prava. Međutim, u suzbijanju diskriminacije prema tim skupinama, osim dosljedne provedbe zakonskih rješenja, potrebno je poduzimati dodatne mjere kako bi se ostvarila zajamčena prava i realizirale jednake mogućnosti.

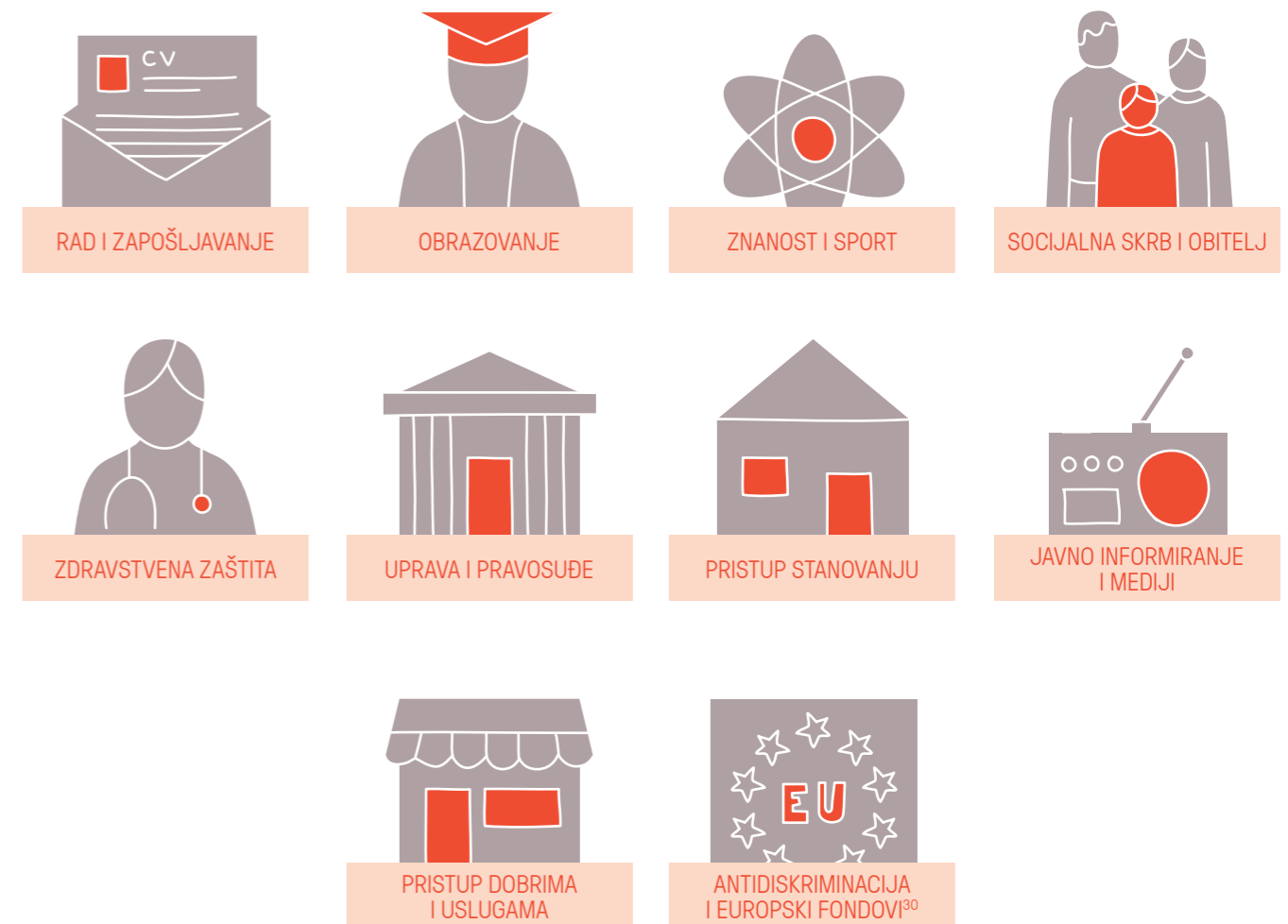
Vlada Republike Hrvatske utemeljila je svoje dugoročno opredjeljenje prema izgradnji cjelovitog sustava zaštite od diskriminacije na strateškom dokumentu **Nacionalni plan za borbu protiv diskriminacije za razdoblje 2017. – 2022.**²⁹ Ciljevi i mjere u tom dokumentu u skladu su sa Zakonom o suzbijanju diskriminacije. Njegova je glavna svrha podržati i osnažiti sustav zaštite ljudskih prava u RH kako bi se pravovremeno i adekvatno reagiralo na nejednako postupanje. Ono što se dugoročno želi ostvariti jest cjeloviti sustav zaštite od diskriminacije i jačanje javne svijesti o pravu na jednako postupanje, što bi u konačnici „stvorilo društvo koje prihvaća sve oblike različitosti i razumije da različitost pridonosi društvenom, ekonomskom i kulturnom razvoju“ (Nacionalni plan, str. 3).

Ciljevi su Nacionalnog plana:

- zaštita od diskriminacije
- promicanje i unaprjeđenje prava na jednako postupanje u Republici Hrvatskoj
- podizanje javne svijesti o važnosti poznavanja i ostvarivanja tog prava.

²⁹ Prvi takav plan donesen je 2008. godine za razdoblje 2008. – 2013.

DESET PRIORITETNIH PODRUČJA (NACIONALNI PLAN, STR. 2).

Ciljevi Nacionalnog plana odnose se na diskriminacijske osnove istovjetne onima koje propisuje i Zakon o suzbijanju diskriminacije: rasu ili etničku pripadnost ili boju kože, spol, jezik, vjeru, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, imovno stanje, članstvo u sindikatu, obrazovanje, društveni položaj, bračni ili obiteljski status, dob, zdravstveno stanje, invaliditet, genetsko naslijeđe, rodni identitet, izražavanje ili spolnu orijentaciju.

³⁰ Prioritetna područja reflektiraju područja definirana u članku 8. Zakona o suzbijanju diskriminacije.

Pojam i oblici diskriminacije

Ljudska su bića različita – po godinama, rodu, fizičkim obilježjima, sposobnostima, interesima, standardu života, vjerovanjima. Pa ipak, različitost se često ne prepoznaje kao prednost i bogatstvo jednog društva, nego vodi sumnji i odbacivanju te postaje prepreka za izgradnju zdravih i kvalitetnih odnosa u društvu. U temeljima takvog ponašanja nalaze se stereotipi i predrasude, odnosno potreba da iste osobine pripisujemo svim ljudima koji pripadaju istoj grupi, ne uzimajući u obzir njihove različitosti. Predrasude predstavljaju isključiv način razmišljanja o određenoj skupini kojim iskazujemo negativan stav prema toj skupini ljudi. Predrasude gotovo uvijek imaju emocionalnu komponentu (strah, ljutnja, nelagoda, mržnja). Kada predrasude postanu vodič u ponašanju prema drugom čovjeku pa se prema njemu postupa nepravedno i s namjerom nanošenja štete samo zato što pripada drugoj skupini ili ima određene karakteristike drukčije od naših, možemo govoriti o diskriminaciji.

Premda ne postoji jedinstvena definicija diskriminacije, ona uvijek podrazumijeva nejednako postupanje prema nekoj osobi ili stavljanje osobe u nepovoljniji položaj u usporedbi s postupanjem prema drugim osobama zbog nekih njezinih karakteristika, primjerice pripadnosti etničkoj, vjerskoj, političkoj ili nekoj drugoj skupini, ili karakteristika vezanih uz jezik, rasu, dob, obrazovanje i sl.

Zakon o suzbijanju diskriminacije također ne sadrži definiciju diskriminacije u jednom članku, nego je za cjelovito razumijevanje diskriminacije potrebno uzeti u obzir više članaka u kojima je definirana.

Zakon o suzbijanju diskriminacije

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom osigurava zaštita i promicanje jednakosti kao najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske, stvaraju se pretpostavke za ostvarivanje jednakih mogućnosti i uređuje zaštita od diskriminacije na osnovi rase ili etničke pripadnosti ili boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovnog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili obiteljskog statusa, dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, genetskog naslijeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije.

(2) Diskriminacijom u smislu ovoga Zakona smatra se stavljanje u nepovoljniji položaj bilo koje osobe po osnovi iz stavka 1. ovoga članka, kao i osobe povezane s njom rodbinskim ili drugim vezama.

S obzirom na to da diskriminacija nastaje uslijed različitih oblika ponašanja, razlikujemo izravnu i neizravnu diskriminaciju, uznemiravanje, spolno uznemiravanje, poticanje na diskriminaciju, propuštanje razumne prilagodbe i segregaciju.

O **izravnoj diskriminaciji** radi se u slučaju kada je nejednako postupanje povezano sa zakonom zabranjenom diskriminacijskom osnovom,³¹ koja može biti stvarna ili samo pretpostavljena. To znači da se nekoga bez pravno opravdanog razloga stavlja u nepovoljniji položaj od drugih osoba u istoj situaciji. Nejednako postupanje ne mora biti namjerno da bi predstavljalo nezakonit čin diskriminacije.

PRIMJERI IZRAVNE DISKRIMINACIJE

- Odbijanje zapošljavanja homoseksualne osobe
- Iznajmljivači ne žele iznajmiti stan osobama migrantima
- Zabrana ulaska u ugostiteljske objekte Romima
- Razlika u plaćama među ženama i muškarcima u istoj tvrtki

Neizravna diskriminacija postoji kada određena naizgled neutralna odredba, kriterij ili praksa stavlja ili bi mogla staviti osobu u nepovoljniji položaj po najmanje jednoj diskriminacijskoj osnovi (zbog njezina određenog obilježja, statusa, opredjeljenja, uvjerenja ili vrijednosnog sustava koji koincidiraju s nekom diskriminacijskom osnovom). Kod tog oblika diskriminacije stvarno diskriminirajući učinci posredno i prikriveno proizlaze iz primjene nekih naizgled neutralnih pravnih normi, kriterija ili prakse.

Osnovna je razlika između izravne i neizravne diskriminacije ta što izravna diskriminacija proizlazi iz različitog postupanja prema osobama u sličnoj situaciji, dok neizravna diskriminacija proizlazi iz istog postupanja s osobama u različitoj situaciji. Svi oblici neizravne diskriminacije podliježu mogućnosti objektivnog opravdanja, neovisno o tome zasniva li se zahtjev na Konvenciji ili na pravu Europske unije.

PRIMJERI NEIZRAVNE DISKRIMINACIJE

- Internim pravilima tvrtke koja se bavi čišćenjem zahtijeva se nošenje uniforme. Šminka, nakit ili slično su zabranjeni. Pozivajući se na ovaj pravilnik, predsjednik Uprave tvrtke zahtijeva od žene muslimanske vjeroispovijesti da skine hidžab ili napusti tvrtku, iako ona ne radi u direktnom kontaktu s korisnicima njihovih usluga.
- Žena se prijavila na obuku za pilote. Premda je prošla sva testiranja, nije primljena jer je niža od 1,65 metara, što je najmanja dopuštena visina za pilote. Ovaj uvjet žene stavlja u posebno nepovoljan položaj, ako se uzme u obzir činjenica da je 44,3 % svih žena, a samo 2,8 % svih muškaraca, niže od 1,65 metara.

³¹ Radi se o osnovama iz čl. 1. st. 1. Zakona o suzbijanju diskriminacije. NN 85/08, NN 12/12

Treći je oblik **višestruka diskriminacija**, koja predstavlja diskriminaciju počinjenu na temelju dviju ili više zakonom zabranjenih osnova odnosno iz više diskriminacijskih osnova. Prema Zakonu o suzbijanju diskriminacije, višestruka diskriminacija spada u teže oblike diskriminacije jednako kao i:

- **ponovljena diskriminacija**, koja je prema određenoj osobi počinjena više puta;
- **produljena diskriminacija**, koja se čini kroz dulje vrijeme;
- te diskriminacija koja svojim **posljedicama posebno teško pogađa žrtvu diskriminacije**, predstavlja diskriminaciju počinjenu na dvije ili više zakonom zabranjenih osnova. Višestruka diskriminacija može biti počinjena više puta (ponovljena diskriminacija) ili može biti činjena u dužem vremenskom razdoblju (produljena diskriminacija) prema istoj ili grupi osoba..

PRIMJERI VIŠESTRUKI DISKRIMINACIJE

- Vlasnik kafića u oglasu za zapošljavanje navodi kako traži mlađu žensku osobu (dob i spol).
- Jedinica lokalne samouprave dodjeljuje jednokratne novčane potpore povodom rođenja djeteta, no samo roditeljima koji imaju minimalno završenu osnovnu školu. No osim što se tako (izravno) diskriminira sve koji nemaju završenu osnovnu školu, s obzirom da je na području JLS značajan udio Roma, koji iznadprosječno nemaju završenu osnovnu školu, njih se (neizravno) diskriminira i temeljem etniciteta.

Uznemiravanje je svako neželjeno ponašanje uzrokovano nekim od diskriminacijskih osnova navedenih u Zakonu o suzbijanju diskriminacije, koje ima za cilj ili stvarno predstavlja povredu dostojanstva osobe, a koje uzrokuje strah, neprijateljsko, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.

Spolno uznemiravanje je svako verbalno, neverbalno ili fizičko neželjeno ponašanje spolne naravi koje ima za cilj ili stvarno predstavlja povredu dostojanstva osobi, koje uzrokuje strah, neprijateljsko, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.

Poticanje druge osobe da počini diskriminaciju, ako je počinjeno s namjerom, također se smatra diskriminacijom.

Segregacija se također smatra diskriminacijom, a predstavlja prisilno i sustavno razdvajanje osoba po nekoj od osnova iz Zakona o suzbijanju diskriminacije.

PRIMJERI SEGREGACIJE

- Raspoređivanje učenika po razrednim odjeljenjima tako da se romske učenike grupira u posebno odjeljenje.
- Odvajanje migranata u domu zdravlja u posebnu čekaonicu.

Tijela nadležna za zaštitu ljudskih prava i suzbijanje diskriminacije u RH

Pučki pravobranitelj, opunomoćenik Hrvatskog sabora za promicanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda, istovremeno je i središnje tijelo za suzbijanje diskriminacije (u skladu sa Zakonom o suzbijanju diskriminacije). Uz pučkog pravobranitelja postoje i posebni pravobranitelji – pravobranitelj za ravnopravnost spolova, pravobranitelj za osobe s invaliditetom i pravobranitelj za djecu, koji postupaju ovisno o diskriminacijskoj osnovi i području djelovanja. Ta tijela obavljaju svoje nadležnosti kao nezavisne institucije za zaštitu ljudskih prava.

Prema Zakonu o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (NN 70/15), **Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske** provodi koordinaciju rada svih ministarstava, nevladinih organizacija i drugih tijela koja sudjeluju u postupku uključivanja azilanta ili stranca pod supsidijarnom zaštitom u društvo. Ta tijela sudjeluju u radu Stalnog povjerenstva za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo. Ured na godišnjoj razini prati i izvještava Vladu Republike Hrvatske o provedbi aktualnih planova i mjera relevantnih za uklanjanje prepreka za ostvarivanje pojedinih prava u području integracije stranaca.

Cjelokupan zakonodavni i institucionalni okvir koji se odnosi na zaštitu ljudskih prava i suzbijanje diskriminacije državljana trećih zemalja, odnosno migranata, azilanata i izbjeglica, proizlazi iz osnovnog načela suvremenog prava o ljudskim pravima da su svi ljudi jednaki. Usprkos razlikama, težnja je svih ljudskih bića da imaju jednake mogućnosti. Svrha je antidiskriminacijskih politika omogućiti svakom pojedincu jednak i pravedan pristup mogućnostima koje nudi društvo. Ako su prava državljana trećih zemalja zaštićena, ako migranti, azilanti i izbjeglice žive u Hrvatskoj dostojanstveno i slobodno i osjećaju se sigurno, imat će priliku primijeniti svoje sposobnosti i resurse kao i svi drugi građani te doprinijeti društvenom i ekonomskom napretku. Kako bi se to dogodilo, potrebna je s jedne strane ustrajna i dosljedna primjena politika, a posebno zakonodavnog okvira od strane nadležnih tijela. Osim dosljednosti i ustrajnosti u primjeni zakona, potrebno je kontinuirano raditi na povećanju svijesti cjelokupne javnosti o važnosti i potrebi prihvatanja i uvažavanja različitosti, čemu u velikoj mjeri mogu doprinijeti mediji te kontinuirano ulaganje u formalno i neformalno obrazovanje građana u tom području.

SVI SMO NA ISTOM BRODU – Osobno iskustvo s Lampeduse

Ranog jutra u listopadu 2013. godine jedan ribar s Lampeduse čuo je čudne glasove u moru. Mislio je da su to galebovi, no ubrzo je shvatio da se dogodio veliki brodolom. Bez previše razmišljanja postupio je ljudski. Jednu po jednu osobu spašavao je iz mora svojim brodićem, u koji stane samo 5 osoba. Od prepunog mora utapajućih ljudi, kaže ribar s Lampeduse, najteže mu je bilo odlučiti koga će prvoga spasiti.

Jedan od najvećih i najtragičnijih brodoloma, ali nikako ne i jedini, dogodio se upravo u noći 3. listopada 2013. godine, samo jedan kilometar od obale Lampeduse. Na brodu koji je došao iz Libije tada se nalazilo oko 550 putnika, stisnutih jedni uz druge, bez hrane, bez vode. Već je to bio uhodan posao. Kapetan zaustavi brod u neposrednoj blizini obale kako nitko ne bi znao tko je upravljao brodom jer su posljedice za osobu koja ilegalno prevozi ljude s drugog kontinenta velike. Brod tada stoji u moru sve dok ga Obalna straža ne uoči i ne dođe u pomoć. U ovom slučaju, spletom nesretnih okolnosti, brod se zapalio. Samo jedan kilometar od obale život je izgubilo 350 osoba.

Lampedusa je talijanski otočić velik svega 20 km2, koji je poznat po svojim prekrasnim pješčanim plažama i bistrom moru. Svakog ljeta taj otok posjeti mnoštvo turista, uglavnom domaćeg talijanskog stanovništva. No prelijepa Zečja plaža i modro more nisu jedino po čemu je Lampedusa poznata. Zbog svojeg geografskog položaja i zbog iznimne blizine Africi, Lampedusa je u posljednjih 30 godina postala privlačna brojnim izbjeglicama koji sanjaju o sretnijem životu u Europi. Na Lampedusi nećete sresti puno izbjeglica jer se pristigli ne zadržavaju na otoku, već ih se šalje u izbjeglički kamp na Siciliji. Međutim, cijeli grad na neki način odiše tragičnim događajem, kojem je čak posvećeno nekoliko muzeja i memorijalnih centara.

Zahvaljujući europskom projektu Start the Change, u kojem je Udruga za rad s mladima Breza sudjelovala kao jedna od 15 partnerskih organizacija, mladi iz 12 europskih zemalja imali su se priliku okupiti u kampu upravo na Lampedusi. Uz druženje i učenje o migracijama, ljudskim pravima i održivom razvoju, mladi su svaku večer u daljini mogli vidjeti dolazak novih izbjegličkih brodova.

Zbog nesretnog događaja koji se dogodio 3. listopada 2013. u Lampedusi je osnovana neprofitna organizacija Comitato Tre Ottobre, kojoj je glavni cilj podizanje svijesti o važnosti integracije i primanja migranata i izbjeglica. Upravo je ta organizacija zaslužna za uspostavljanje Dana sjećanja na žrtve. Svake godine u suradnji s lokalnom samoupravom organiziraju komemoracije za žrtve s Lampeduse. Taj dan nije samo sjećanje na žrtve tog tragičnog brodoloma, već podsjetnik na sve izbjeglice koji se često utapaju u Mediteranu, ali i one koje se svakodnevno odbija na granicama Istočne rute. To je dan kada se svi Lampedužani, a i brojni Talijani iz cijele zemlje, udružuju sa samim žrtvama i obiteljima žrtava brodoloma te odaju počast onima koji

nažalost nisu preživjeli cijeli događaj. Grad Lampedusa uključen je u cijeli proces. Organiziraju se tada brojne radionice za mlade iz cijele Italije. Organiziraju se koncerti, predstave, slušaju se svjedočanstva, plovi se brodicama do samog mjesta nesreće, gdje se odaje počast žrtvama. Gradske vlasti podržavaju taj veliki događaj te im je u cilju da se ta tragedija nikada ne zaboravi.

Usprkos silnom trudu Grada i neprofitnih organizacija, danas ćemo nažalost teško vidjeti ljudske i solidarne postupke kojima smo mogli svjedočiti 2013. godine na Lampedusi. Naime, danas bi, zbog novih talijanskih zakona i zbog negativnih tendencija prema migracijskom valu, isti taj ribar s početka priče vjerojatno završio na sudu zbog trgovine ljudima jer je pomogao izbjeglicama pri dolasku do obale. Danas je potrebno još više hrabrosti i nesebičnosti za takav postupak.

Mladi aktivisti koji su kroz projekt Start the Change sudjelovali u tom kampu zasigurno će cijeli život nositi u sebi iskustvo plovidbe brodom do mjesta velike tragedije, kao i najtužniju spoznaju na svijetu – spoznaju da je 350 ljudi poginulo gledajući upravo u svoju obećanu obalu, na udaljenosti koju bi prosječan plivač preplivao za manje od 30 minuta.

Mirna Šostarko

Udruga za rad s mladima Breza

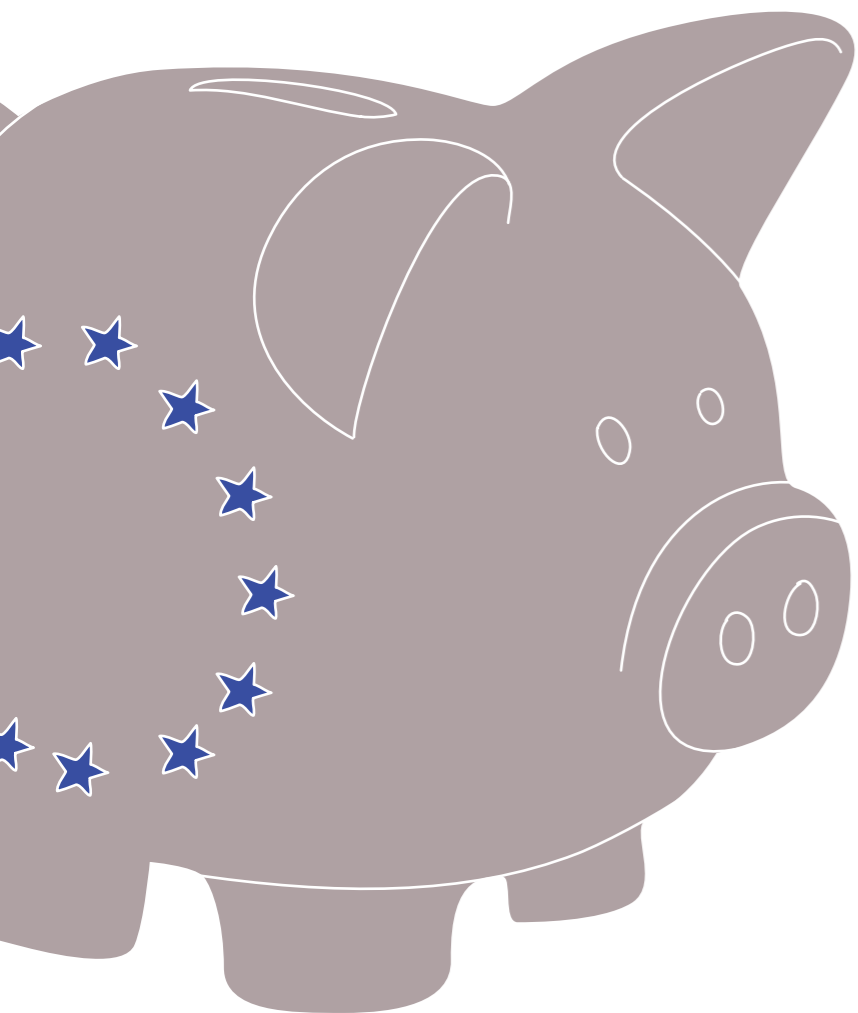

Slika : Dan sjećanja na žrtve s Lampeduse

FONDOVI EUROPSKE UNIJE ZA INTEGRACIJU DRŽAVLJANA TREĆIH ZEMALJA

CILJEVI

- povećati razumijevanje europskih politika i njihov utjecaj na programiranje fondova i definiranje prioriteta financiranja
- povećati informiranost o EU fondovima namijenjenim podršci procesima integracije državljana trećih zemalja
- povećati znanja i vještine ciklusa projektnog menadžmenta prema standardima EU-a temeljenog na razvoju pilot akcija/programa usmjerenih na integraciju
- osvijestiti važnost suradnje i partnerstava u provedbi integracijskih i razvojnih programa podržanih EU programima financiranja.

Europske politike i EU fondovi

Kontinuirani razvoj Europe kao naprednog, kohezivnog i uključivog društva jedna je od ključnih smjernica za budući razvoj Europske unije. Uspješna integracija migranata prepoznata je kao presudna za dobrobit, prosperitet i koheziju europskih društava u budućnosti. Veliki značaj u stvaranju uvjeta za uspješnu integraciju svih njezinih građana imaju javne politike i fondovi Europske unije.

Integracijska politika EU-a podrazumijeva pravni i politički okvir koji osigurava jednak tretman svim ljudima s migrantskim podrijetlom pomoću mjera koje podržavaju njihovu ekonomsku i socijalnu integraciju, uključujući jednake mogućnosti sudjelovanja u političkom i kulturnom životu zemlje u koju su došli. Iako su za integraciju prije svega odgovorne države članice, EU podupire nacionalne i lokalne vlasti koordinacijom politika, razmjenom znanja i financijskim sredstvima, dok države članice snose primarnu odgovornost za integraciju ljudi s migrantskim podrijetlom u svoje sredine.

Okosnicu pravnog i političkog okvira EU-a koji služi kao osnova za potporu nacionalne i regionalne vlasti u provedbi integracijske politike čine: Povelja o temeljnim pravima Europske unije, koja definira poštivanje temeljnih prava kao pravnu obvezu svih institucija i tijela EU-a kao i njegovih članica; Antidiskriminacijsko pravo EU-a;³² Konvencija UN-a o pravima djeteta, koju su ratificirale sve članice EU-a; Zajednički europski sustav azila, koji se sastoji se od niza zakona koji nastoje uskladiti zajedničke minimalne standarde za azil na cijelom teritoriju EU-a.

Novi pakt o migracijama i azilu,³³ koji je Europska komisija predstavila u rujnu 2020. godine, ima za cilj uspostaviti sveobuhvatnu i održivu politiku koja pruža human i učinkovit dugoročni odgovor na trenutačne izazove migracije, bolju integraciju izbjeglica i drugih pridošlica, jačanje partnerstva sa zemljama podrijetla i sl.³⁴ U **Akcijskom planu za integraciju i uključivanje za razdoblje 2021. – 2027.**³⁵ (usvojen 24. 11. 2020.) integracija je među prioritetima Europske komisije. Naglašava se važnost modernizacije europskog sustava azila, suradnja sa zemljama iz kojih migranti dolaze te kontinuirano zauzimanje za pravdu i vrijednosti EU-a – jednakost, toleranciju i socijalnu pravičnost kao temeljne vrijednosti za ostvarivanje vladavine prava.

Europski fondovi, odnosno novac građana EU-a, predstavljaju financijske instrumente kojima se podupire provedba politika Europske unije u državama članicama. Financij-

³² Ugovor o Europskoj Uniji, članak 13., koji se odnosi na zabranu diskriminacije u plaćama između muškaraca i žena, proširen je 1999. godine na promicanje ravnopravnosti spolova u svim područjima života i zabranu svake diskriminacije temeljene na spolu, rasi, etničkom porijeklu, sposobnosti, starosti i seksualnoj orijentaciji. Slijedom toga usvojene su neke nove direktive kao npr. Direktive 2000/43/EC o provedbi načela

jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo.

³³ https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration_en

³⁴ Novi Pakt nadovezuje se na postignuća Europskog programa o migracijama, 2015. – 2020.

³⁵ Action Plan on Integration and Inclusion 2021-2027, https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/pdf/action_plan_on_integration_and_inclusion_2021-2027.pdf

ski okvir za podršku integraciji izrađuje se u skladu s navedenim politikama. Sukladno određenim pravilima i procedurama, EU fondovi dodjeljuju se različitim korisnicima za provedbu programa i projekata koji doprinose postizanju svih politika EU-a, uključujući politike u području integracije i uključivanja osoba migrantskog podrijetla. Pregledom dosadašnjih fondova usmjerenih na ostvarenje ciljeva u području integracije, EU fondovi podržavaju sljedeća područja važna za ostvarivanje humanog i dostojanstvenog života svakog čovjeka: osiguravanje adekvatnog smještaja i stanovanja, inkluzivno obrazovanje i osposobljavanje kao i brže priznavanje kvalifikacija, učenje jezika, poboljšanje mogućnosti zapošljavanja, povećanje pristupa zdravstvenim i socijalnim uslugama, podrška uključivanju u društveni i kulturni život zajednice, borba za suzbijanje diskriminacije. Europska komisija također je prepoznala važnost razvoja nacionalnih politika i praćenja provedbe mjera integracijskih politika u državama članicama te je dio sredstava iz EU fondova namijenila u te svrhe.

Kohezijska politika EU-a ima za cilj smanjivanje razlika između razvijenih i manje razvijenih dijelova EU-a poboljšanjem funkcioniranja jedinstvenog tržišta te promicanje stabilnog i održivog razvoja EU-a. Strukturnim i kohezijskim fondovima koriste se države članice koje imaju potrebe za dodatnim ulaganjima u ujednačen i održiv gospodarski razvoj. Hrvatska je stekla pravo na sredstva iz tih fondova nakon pristupanja EU-u (1. 7. 2013.). Strukturni instrumenti doprinose ostvarenju ciljeva kohezijske politike, kao npr. Europski socijalni fond (ESF), Europski fond za regionalni razvoj (ERDF), Europski fondovi za provedbu zajedničke poljoprivredne politike i zajedničke ribarske politike i sl.

EU fondovi kreiraju se u skladu s programskim razdobljem u trajanju od sedam godina. Financijski mehanizmi, dostupni za razdoblje od 2021. do 2027. godine, slijede gore navedene europske politike.

Najvažniji financijski instrument za pitanja migracija i integracije jest **Fond za azil, migracije i integraciju (AMIF)**,³⁶ kojim se u razdoblju od 2014. do 2020. nastojalo doprinijeti učinkovitom upravljanju tijekomima migracija u Uniji te jačanju i razvoju zajedničke politike azila, supsidijarne zaštite i privremene zaštite, zajedničke imigracijske politike, poštujući pritom pravila i načela iz poglavlja Temeljnih pravila Europske unije. Usmjeren je na ostvarivanje sljedećih ciljeva: jačanje i razvoj zajedničkog Europskog sustava azila, podrška legalnim migracijama i promocija učinkovite integracije državljana trećih zemalja; ostvarivanje pravedne i učinkovite strategije povratka; jačanje solidarnosti među državama članicama.

36 Fond za azil, migracije i integraciju (AMIF): https://ec.europa.eu/home-affairs/financing/fundings/migration-asylum-borders/asylum-migration-integration-fund_en

Europski socijalni fond plus (ESF+)³⁷ za razdoblje 2021. – 2027. glavni je instrument EU-a za ulaganje u ljude s ciljem izgradnje kohezivne i uključive Europe.³⁸ ESF+ financira provedbu načela iz **Europskog stupa socijalnih prava**³⁹ pomoću projekata u području zapošljavanja, obrazovanja te socijalne inkluzije. EK je usvojio prijedlog kojim se regulira taj fond 2018. godine, ali je jednim dijelom izmijenjen u 2020. godini s ciljem pružanja učinkovite potpore državama članicama u suočavanju s krizom izazvanom pandemijom koronavirusa, postizanja visoke razine zaposlenosti, poštene socijalne zaštite i kvalificirane radne snage spremne za prijelaz na zeleno i digitalno gospodarstvo. Ukupni proračun za ESF+ iznosi 87,9 milijardi eura. Od ukupnog iznosa, 87,3 milijarde eura dodijeljene su strukturi zajedničkog upravljanja ESF+, a 676 milijuna eura za područje zapošljavanja i socijalnih inovacija.

Osim navedenih instrumenata, državama članicama na raspolaganju je širok raspon financijskih instrumenata EU-a, što uključuje financiranje u okviru Europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESI fondovi), Fonda europske pomoći za najpotrebitije (FEAD), Europskog fonda za regionalni razvoj (ERDF), Europskog fonda za strateška ulaganja (EFSU), Fonda za unutarnju sigurnost (ISF), Programa za zapošljavanje i socijalne inovacije (EaSi), Obzora 2020., Programa Erasmus+, Programa Europa za građane.⁴⁰

37 <https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=62&langId=en>

38 Nadovezuje se na Europski socijalni fond (ESF), koji je bio glavni instrument Europske unije za razdoblje od 2014. do 2020., usmjeren na poticanje i uspostavu pravednijih mogućnosti za sve

građane EU-a putem zapošljavanja i uključivanja skupina u nepovoljnom položaju u društvu.

39 https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_hr

40 https://ec.europa.eu/info/eu-regional-and-urban-development/topics/cities-and-urban-development/priority-themes-eu-cities/inclusion-migrants-and-refugees-cities_hr#mogunosti-financiranja-i-savjeti

Planiranje razvoja Hrvatske 2020. – 2030.

Vizija Hrvatske 2030.

„Hrvatska je u 2030. godini konkurentna, inovativna i sigurna zemlja prepoznatljivog identiteta i kulture, zemlja očuvanih resursa, kvalitetnih životnih uvjeta i jednakih prilika za sve.“

<https://hrvatska2030.hr/>

Temeljni strateški dokument na osnovi kojeg se provode planiranja proračuna te programiranje sredstava iz fondova Europske unije i drugih međunarodnih izvora financiranja jest **Nacionalna razvojna strategija za razdoblje do 2030. godine.**⁴¹

Zakonsku osnovu za cjelokupni proces izrade dokumenta predstavlja **Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske.**⁴²

Zakonom je Nacionalna razvojna strategija definirana kao dugoročni akt strateškog planiranja na osnovi kojega se izrađuju srednjoročni planovi na nacionalnoj i županijskoj razini (sektorski i teritorijalni). Na osnovi srednjoročnih planova dalje se izrađuju provedbeni dokumenti te kratkoročni programi izravno povezani s planiranjem proračuna.

Zakon predstavlja prvi takav akt u Hrvatskoj kojim se, po uzoru na razvijene države zapadne Europe, osigurava okvir za dugoročno i srednjoročno planiranje i praćenje učinaka javnih politika. Zakonom se uspostavlja standardizacija postupaka strateškog planiranja, hijerarhija između akata strateškog planiranja i njihova poveznica s proračunom, uvode se alati za prikupljanje podataka i praćenje uspješnosti mjera koje provode javne vlasti na nacionalnoj, županijskoj i lokalnoj razini. Nadalje, postavlja se okvir za osnaživanje institucionalnih kapaciteta za upravljanje razvojem i praćenje provedbe strateškog planiranja.

*Sustav strateškog planiranja i upravljanja razvojem alat je za donošenje odluka utemeljenih na konkretnim pokazateljima i učinku te omogućuje da resurse dirigirano usmjerimo na najvažnije ciljeve i mjere koje mogu polučiti pozitivan gospodarski učinak na rast, zapošljavanje i razvoj za dobrobit i budućnost bolje i jače Hrvatske.*⁴³

41 Radna verzija dokumenta dostupna je na: <https://hrvatska2030.hr/>

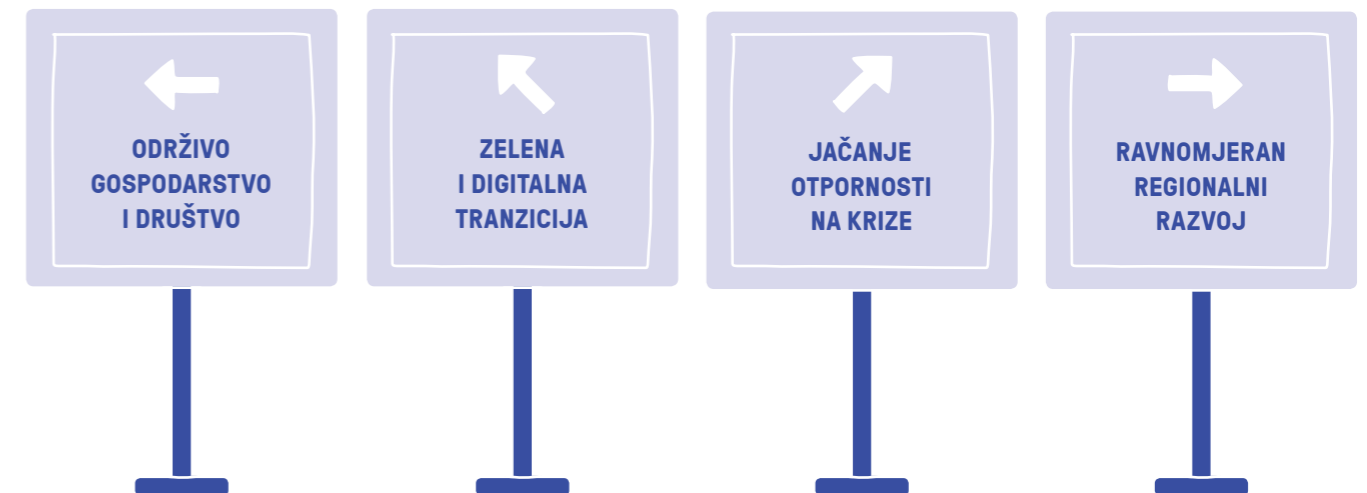
43 Preuzeto s: <https://udruga.gov.hr/UserDocs/Images/dokumenti/Proces%20izrade%20Nacionalne%20razvojne%20strategije%20do%202030.%20godine.pdf>; Datum pristupa: 10. 12. 2020.

NACIONALNA RAZVOJNA STRATEGIJA IMA DVIJE KLJUČNE SVRHE:

- određuje dugoročne razvojne smjerove i strateške ciljeve države za sljedećih 10 godina
- definira smjernice i prioritete u pregovorima s Europskom komisijom o korištenju sredstava Europske unije u novoj financijskoj perspektivi kako bi raspoloživa sredstva doista bila usmjerena na stvarne razvojne potrebe.

Stoga se provedba **Strategije zasniva na realizaciji ciljeva pomoću srednjoročnih akata strateškog planiranja te strateških dokumenata povezanih s programima iz fondova Europske unije.** Na osnovi Strategije dalje se pripremaju nacionalni razvojni planovi, provedbeni programi tijela državne uprave te planovi razvoja i **provedbeni programi jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.** Dio strateškog plana predstavlja također i **financijski okvir**, odnosno **proračun potreban za provedbu programa i mjera.**

U STRATEGIJI SU DEFINIRANA ČETIRI RAZVOJNA SMJERA (u okviru kojih se nalazi trinaest strateških ciljeva):

*Nacionalni razvojni planovi i planovi razvoja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave sadržavat će posebne ciljeve povezane sa strateškim ciljevima iz NRS-a 2030., akcijske planove s razradom mjera, aktivnosti i projekata te alokacijom resursa, odgovornosti za provedbu i rokova. Provedbeni programi sadržavat će izravnu poveznicu između mjera, proračunskih programa i aktivnosti te utvrđene prioritete za provedbu određenih aktivnosti i projekata u skladu s aktualnim programom Vlade.*⁴⁴

44 Preuzeto s: <https://hrvatska2030.hr/>

Suradnja kao preduvjet uspješnih programa integracije

U ostvarivanju ciljeva politika integracije i migracije, Europska komisija prepoznaje važnost suradnje, umrežavanja i zajedničkog djelovanja različitih dionika. Na razini EU-a djeluje nekoliko platformi koje se bave tim pitanjima.

Europska integracijska mreža (European Integration Network, EIN) okuplja predstavnike nacionalnih tijela javne uprave iz svih država članica te Islanda i Norveške (države EEA-a).⁴⁵ U mreži je najviše predstavnika ministarstava odnosno onih tijela čija je uloga planiranje i provedba mjera vezanih uz integraciju (npr. putem Fonda za azil, migracije i integraciju, AMIF). Ključna je uloga mreže savjetovanje s Europskom komisijom o trenutačnoj situaciji i političkim odgovorima pomoću različitih nacionalnih programa kao razmjena znanja i iskustava u tom području. Kao član te mreže iz Republike Hrvatske sudjeluje Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH.

Europska migracijska mreža⁴⁶ (European Migration Network, EMN) mreža je stručnjaka za migracije i azil koji surađuju i rade na pružanju objektivnih i usporedivih informacija relevantnih za kreatore politika integracije i uključivanja, kako u EU-u tako i na nacionalnoj razini. Rad te mreže koordinira Europska komisija (Glavna uprava za migracije i unutarnje poslove). U svim državama članicama uspostavljene su nacionalne kontaktne točke koje imenuje nadležna nacionalna vlada, a koje se obično nalaze u Ministarstvima unutarnjih poslova i pravosuđa, specijaliziranim vladinim agencijama koje se bave migracijama, istraživačkim institutima, nevladinim organizacijama ili nacionalnim uredima međunarodnih organizacija. Mreža se financira iz Fonda za azil, migracije i integracije (AMIF). Ministarstvo unutarnjih poslova od siječnja 2019. godine preuzelo je poslove Nacionalne kontaktne točke Europske migracijske mreže (EMN) za Republiku Hrvatsku.

U okviru **Plana EU-a za gradove** djeluje partnerstvo za uključivanje migranata i izbjeglica u kojem Europska komisija, organizacije EU-a, nacionalne vlade, lokalne vlasti i organizacije civilnog društva surađuju i zajednički izrađuju akcijske planove za bolje zakonodavstvo, bolje programe financiranja, razmjenu znanja (studije slučaja, dobre prakse).

⁴⁵ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/05/03/agreement-eea-financial-mechanism/>; <https://eeagrants.org/>

⁴⁶ Europska migracijska mreža pravno je osnovana 2008. godine (Odluka Vijeća 2008/381/EZ) i izmijenjena Uredbom (EU) br. 516/2014 Europskog parlamenta i Vijeća u travnju 2014. https://ec.europa.eu/home-affairs/content/about-emn-0_en

EU projekti – Upravljanje projektom ciklusom (PCM)

PROJEKTI CIKLUS

U svom pristupu financiranju EU je razvio i koristi određenu metodologiju upravljanja projektom ciklusom, kojom želi osigurati financiranje projekata u skladu s ciljevima europskih politika koji doprinose željenom utjecaju i zadovoljavaju unaprijed definirane standarde kvalitete.

Programi i projekti smatraju se ključnim mehanizmom koordinacije i provedbe politika Europske unije.

Što je projekt, a što program?

Projekt je niz aktivnosti usmjerenih na postizanje jasno određenih ciljeva u definiranom roku i uz određeni proračun.

Program podrazumijeva provedbu više sličnih i kompatibilnih projekata koji zajedno doprinose zajedničkom općem cilju definiranom u određenom sektoru, državi ili na razini više država. Gledano vremenski, programi obično dulje traju (3 – 5 godina) te su potrebni veći financijski, materijalni i ljudski resursi kako bi se realizirali.

U PROVEDBI PROGRAMA I PROJEKATA EU POSEBNO NAGLAŠAVA VAŽNOST OSIGURAVANJA SLJEDEĆIH ELEMENATA:

doprinos projekta sveobuhvatnim politikama i ciljevima Europske komisije i drugih partnera, kao što su poštovanje ljudskih prava, suzbijanje diskriminacije, ublažavanje siromaštva i međusektorska pitanja poput rodne ravnopravnosti, zaštite okoliša, dobrog upravljanja i sl.

usklađenost projekta s relevantnim strategijama i stvarnim problemima ciljnih skupina

izvedivost projekta, što znači da su ciljevi ostvarivi i realni te u skladu s kapacitetima provoditelja

održivost rezultata projekta, tj. njegove koristi za ciljne skupine.

Upravljanje projektom (PCM) važan je mehanizam kojim se osiguravaju navedena načela.

„PCM“ je metodologija planiranja, upravljanja i ocjenjivanja programa i projekata u okviru koje se koriste alati za poboljšanje, sudjelovanje i transparentnost te za veću usmjerenost na ciljeve. Predstavlja proces provedbe koji definira organizacija i donošenje jasnih odluka u svakoj fazi projektnog ciklusa.

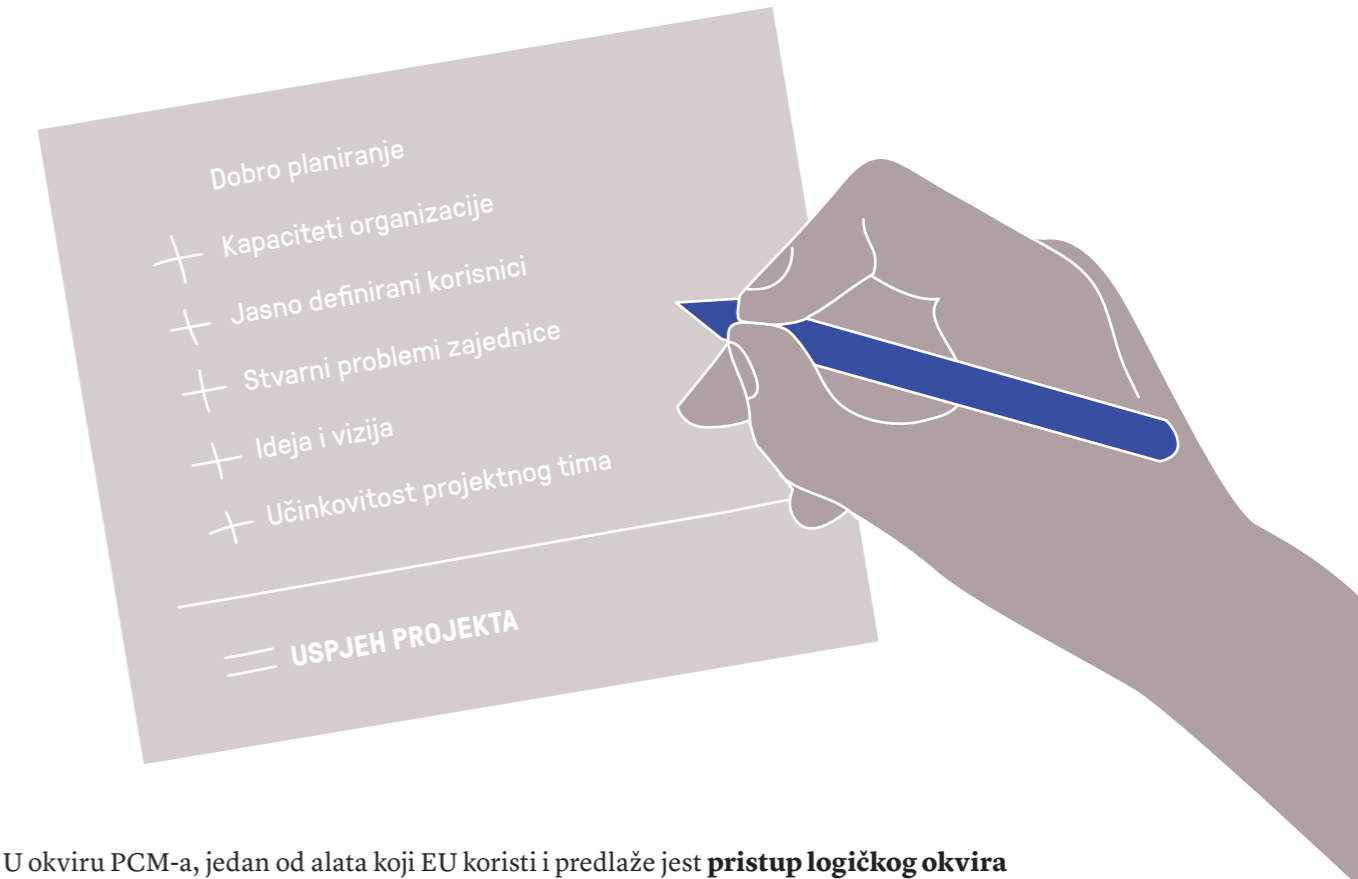
Projektom ciklus, koji je definirala Europska komisija, ima šest faza. U praksi, trajanje i važnost svake faze mogu biti različiti, ovisno o sadržaju i vrsti projekta.

Projekti se razlikuju po veličini, opsegu i trajanju, ali svi imaju sljedeće značajke: početak i kraj, proračun, skup aktivnosti koje su jedinstvene i međusobno komplementarne, resursi koje je potrebno koordinirati, centralizirana odgovornost za upravljanje i provedbu, jasni odnosi te uloge i zadaci svih sudionika u projektu.

SVAKI PROJEKT OBUHVATA:

- jasno identificirane dionike, što uključuje primarnu ciljnu skupinu i krajnje korisnike
- jasno definirane sustave koordinacija, upravljanja i financiranja
- sustav praćenja koji nadgleda i prati provedbu te podržava upravljanje projektima.

U okviru PCM-a, jedan od alata koji EU koristi i predlaže jest **pristup logičkog okvira (LFA - logical framework approach)**. LFA predstavlja analitički i upravljački alat koji pomaže u strukturiranom analiziranju i organiziranju informacija. Koriste ga mnoge agencije, međunarodne organizacije i vlade.

PRISTUP LOGIČKOG OKVIRA (LFA)

- metoda analize problema i primjerenosti planiranih aktivnosti i strategija
- alat za planiranje i razvoj projekta
- pomaže formulirati ideju i strukturu projekta na jasan i standardiziran način
- poboljšava nacrt projekta i vođenje projekta
- doprinosi učinkovitosti, kvaliteti i održivosti projekta
- matrica logičkog okvira (logički okvir) sastoji se od matrice koja sažima ključne elemente projektnog plana.

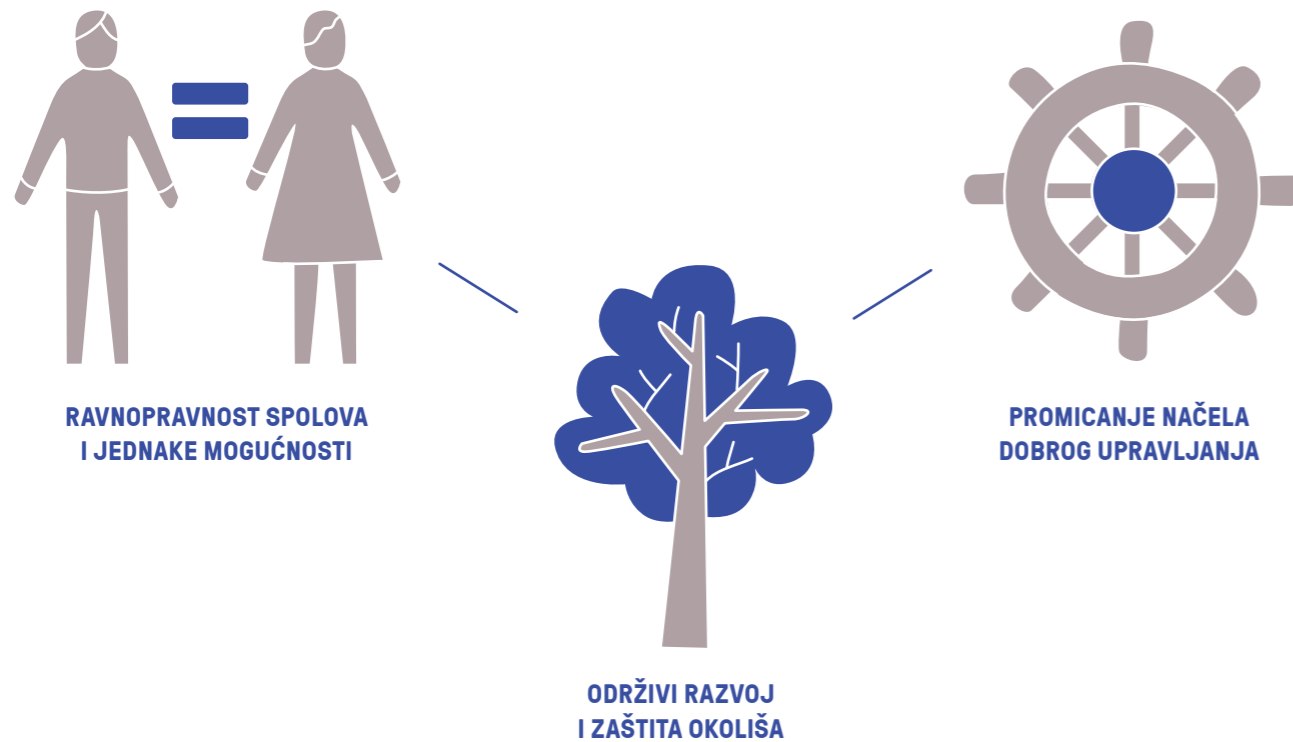
Rezultat logframe pristupa logička je matrica koja sadrži osnovne informacije važne za razumijevanje projekta i njegovih strategija intervencije.

	INTERVENCIJSKA LOGIKA	OBJEKTIVNO PROVJERLJIVI INDIKATORI USPJEHA	IZVORI I NAČINI PROVJERE	PRETPOSTAVKE
OPĆI CILJEVI	KOJI SU OPĆI CILJEVI KOJIMA ĆE AKCIJA DOPRINIJETI?	KOJI SU KLJUČNI INDIKATORI POVEZANI UZ OPĆE CILJEVE?	KOJI SU IZVORI INFORMACIJA ZA NAVEDENE INDIKATORE?	
SPECIFIČNI CILJ	KOJI SPECIFIČNI CILJ DOPRINOSI OSTVARENJU OPĆIH CILJEVA?	KOJI INDIKATORI JASNO POKAZUJU DA JE CILJ AKCIJE POSTIGNUT?	KOJI SU IZVORI INFORMACIJA KOJI POSTOJE ILI SE MOGU PRIKUPITI? KOJIM SE METODAMA MOŽE DOĆI DO TIH INFORMACIJA?	KOJI SU VANJSKI FAKTORI I UVJETI POTREBNI DA BI SE POSTIGAO CILJ? KOJI SE RIZICI TREBAJU UZETI U OBZIR?
OČEKIVANI REZULTATI	REZULTATI IZRAVNO PROIZLAZE IZ AKTIVNOSTI I DOPRINOSI POSTIZANJU SPECIFIČNOG CILJA. KOJI SU OČEKIVANI REZULTATI? (NABROJITE IH)	KOJI INDIKATORI MJERE JE LI AKCIJA POSTIGLA OČEKIVANE REZULTATE I U KOJEM OMJERU?	KOJI SU IZVORI INFORMACIJA ZA NAVEDENE INDIKATORE?	KOJI VANJSKI UVJETI MORAJU BITI ZADOVOLJENI KAKO BI SE U PLANIRANOM VREMENU POSTIGLI OČEKIVANI REZULTATI?
AKTIVNOSTI	KOJE ĆE SE KLJUČNE AKTIVNOSTI PROVESTI I KOJIM REDOSLIJEDOM KAKO BI OSTVARILI OČEKIVANE REZULTATE? (GRUPIRAJTE AKTIVNOSTI PREMA REZULTATIMA)	KOJI SU RESURSI NUŽNI ZA PROVEDBU NAVEDENIH AKTIVNOSTI? (NPR. ZAPOSLENICI, OPREMA, TRENING, EDUKACIJA, MATERIJALI, PROSTOR ITD.)	KOJI SU IZVORI INFORMACIJA O NAPRETKU AKCIJE? KOJI SU TROŠKOVI AKCIJE? KAKO SU RAZVRSTANI? (DETALJAN PREGLED TROŠKOVA U PRORAČUNU)	KOJI SU PREDUVJETI NUŽNI PRIJE POČETKA AKCIJE? KOJI UVJETI IZVAN UTJECAJA ORGANIZACIJE MORAJU BITI ZADOVOLJENI KAKO BI SE ZAPOČELO S PROVEDBOM AKCIJE?

HORIZONTALNE TEME

Ciljevi i vrijednosti EU-a sadržani u Ugovoru iz Lisabona⁴⁷ i Povelji Europske unije o temeljnim pravima⁴⁸ čine osnovu društva u kojem vladaju uključivost, tolerancija, pravda, solidarnost i nediskriminacija. Vrijednosti EU-a koje dijele sve države članice sastavni su dio europskog načina života: ljudsko dostojanstvo, sloboda, demokracija, jednakost, vladavina prava i ljudska prava. U skladu s tim vrijednostima EK je u okviru PCM-a definirao horizontalne teme koje moraju biti adekvatno zastupljene u svim fazama projektnog ciklusa, bez obzira na vrstu, opseg ili sadržaj projekta, ciljane skupine, zemljopisno područje na kojem se provodi i sl.

U okviru EU fondova, prilikom objave natječaja i pripreme projekata, važno je da projekt doprinosi sljedećim horizontalnim temama:

⁴⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:12016ME/TXT>

⁴⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:12016P/TXT>

PRAVILA I PROCEDURE U PRIPREMI I PROVEDBI EU PROJEKATA

KORACI U OSTVARIVANJU SREDSTAVA

1 – PROJEKTNIA IDEJA I PRIPREMA PROJEKTA

2 – OBJAVA NATJEČAJA

3 – PODIZANJE DOKUMENATA ORGANIZACIJE U SUSTAV

4 – RAZVOJ LOGIČKE MATRICE U SKLADU S CILJEVIMA NATJEČAJA, JAVNIM POLITIKAMA I DJELATNOSTI ORGANIZACIJE

5 – POPUNJAVANJE OBRASCA I PRIKUPLJANJE POTREBNE DOKUMENTACIJE

6 – EVALUACIJA PROJEKTA (KORACI)

- 1 – ADMINISTRATIVNA PROVJERA – zaprimanje, registracija i administrativna provjera
- 2 – PROCJENA KVALITETE – ocjenjivanje kvalitete, provjera prihvatljivosti prijavitelja i partnera, provjera prihvatljivosti projekta, ciljeva i projektnih aktivnosti, provjera prihvatljivosti izdataka
- 3 – ČIŠĆENJE PRORAČUNA

7 – ODOBRAVANJE PROJEKTA I SREDSTAVA

8 – POTPISIVANJE UGOVORA

Prilikom prijave projekta važno je imati na umu da unatoč nekim sličnostima u procedurama i pravilima, gotovo da ne postoje dva istovjetna natječaja, uzimajući u obzir njihov obujam, raspoložive iznose, obveznu dokumentaciju, načine i rokove prijavljivanja, načine evaluacije kao i potrebne resurse (materijalne, ljudske, financijske, tehničke) kojima organizacija raspolaže u trenutku prijave.

Stoga je jedno od prvih pravila detaljno pročitati „upute za prijavitelje“ u kojima su navedeni svi najvažniji elementi natječaja:

- opće odredbe – objašnjavaju strateški okvir, svrhu i ciljeve samog natječaja, financijske iznose i bespovratna sredstva
- uvjeti za prijavitelje – opisuju osnovne kriterije za prihvatljive prijavitelje i partnere te kriterije za moguće isključenje
- uvjeti prijave projekata – opisuju područje provedbe, prihvatljive i neprihvatljive aktivnosti, vidljivost
- financijski zahtjevi – navode se kriteriji za prihvatljive i neprihvatljive troškove
- postupak prijave – kako se projekt prijavljuje (npr. online sustav), rok prijave, kontakt za dodatna pitanja oko natječaja i sl.
- postupak dodjele – obuhvaća administrativnu provjeru, procjenu kvalitete i odluku o financiranju, prigovore, dodatna pojašnjenja i sl.

Upute za prijavitelje sadrže i popis svih potrebnih dokumenata koje je potrebno priložiti uz projektni prijedlog te evaluacijski obrazac koji se primjenjuje prilikom ocjenjivanja projektnog prijedloga.

POSTUPAK DODJELE BESPOVRATNIH SREDSTAVA PROVODI SE U TRI FAZE:

1 – ADMINISTRATIVNA PROVJERA

(zaprimanje, registracija i administrativna provjera)

2 – PROCJENA KVALITETE

(ocjenjivanje kvalitete, provjera prihvatljivosti prijavitelja i partnera, provjera prihvatljivosti projekta, ciljeva i projektnih aktivnosti te provjera prihvatljivosti izdataka)

3 – DONOŠENJE ODLUKE O FINANCIRANJU

(donosi se za projekte koji su uspješno prošli postupak dodjele bespovratnih sredstava)

PRIMJER EU PROJEKTA

INTEGRACIJA DRŽAVLJANA TREĆIH ZEMALJA PUTEU URBANIH PARTNERSTVA – INTEGRA

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava – Osijek provodio je projekt „Integracija državljana trećih zemalja putem urbanih partnerstva – INTEGRA“ (2018. – 2019.) u partnerstvu sa sljedećim organizacijama: Udruga za razvoj Sofija – Sofija, Bugarska (vodeći partner), Zaklada RiskMonitor – Sofija, Bugarska, Centar za integraciju Prag – Prag, Češka, Istraživački centar za sigurnost i zločine – Italija, ETP-Slovakia – Košice, Slovačka.

Projekt INTEGRA osmišljen je kako bi unaprijedio proces dugoročne integracije državljana trećih zemalja (DTZ) u 5 država članica EU-a (Bugarska, Hrvatska, Češka Republika, Italija i Slovačka) putem razmjene znanja i iskustava među gradovima.

Glavni su ciljevi unaprjeđivanje kapaciteta lokalnih vlasti u 5 država članica EU-a radi razvoja i provedbe inicijativa za veće sudjelovanje državljana trećih zemalja (DTZ) u društvenom i kulturnom životu boljom suradnjom među gradovima, promicanjem razmjene između civilnog društva i javnih ustanova kao ključnih aktera integracije te poboljšanjem javne percepcije putem sudjelovanja državljana trećih zemalja u savjetodavnim i drugim tijelima na lokalnoj razini.

Projektom se nastojalo utvrditi trenutačne i buduće izazove integracije te razviti konkretne akcije za rješavanje problema lokalne integracije.

Provedbom projekta planirali smo razviti, testirati i promovirati nove modele i alate za participativnu procjenu integracije gradova. Nakon što smo razvili alate, krenuli smo u njihovo testiranje i to na primjeru naše lokalne zajednice – Grada Osijeka. Lokalna vlast i ostali relevantni dionici bili su otvoreni za dijalog i pripremu lokalne zajednice za prihvata osoba koje dolaze. Također su svjesni potrebe za razvojem visokokvalitetne lokalne politike integracije koja će podupirati učinkovitu inkluziju i integraciju migranata i izbjeglica u lokalnu zajednicu. Najveći izazov za testiranje novih metoda i alata na primjeru naše lokalne zajednice bio je taj što u gradu Osijeku trenutačno nema migranata ni izbjeglica, osim maloljetnika bez pratnje koji su smješteni u Domu za odgoj djece i mladeži u Osijeku. Međutim, prema podacima koje nam je dostavio Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH, nacionalno koordinativno tijelo za integraciju, Plan razmještaja osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita u postupku je izrade i Osijek je jedna od mogućih lokacija.

Bez obzira na navedene izazove, krenuli smo u testiranje naše metodologije. Najprije smo osnovali Lokalnu integracijsku grupu u koju su se aktivno uključili predstavnici Grada Osijeka (Romano Kristić, pročelnik Upravnog odjela za socijalnu zaštitu, umirovljenike i zdravstvo te njegova pomoćnica Gordana Stojanović) i predstavnici nevladinih organizacija koje se bave pitanjima azila, migracija i integracije – Volonterski centar u Osijeku, Udruga Breza i Crveni križ Osijek. Lokalna integracijska grupa sastavljena je od članova i članica izabranih organizacija s područja grada Osijeka te predstavnika Grada Osijeka u svrhu poboljšanja politike integracije na lokalnoj razini. Sljedeće aktivnosti koje smo proveli bile su te da smo prema utvrđenoj

metodologiji izradili desk research, proveli dvije fokus grupe, photovoice aktivnost i city walk aktivnost. O rezultatima provedenih aktivnosti i našim preporukama izradili smo izvješće o integracijskom auditu Grada Osijeka.

Nakon što smo proveli audit grada Osijeka, održali smo radionicu integracijskog laboratorija „Izrada plana lokalne integracije državljana trećih zemalja na području grada Osijeka“, u kojoj su sudjelovali svi relevantni dionici. Definirani su opći i specifični ciljevi u odabranim područjima (obrazovanje, zdravstvena zaštita i socijalna skrb; zapošljavanje i stanovanje; lokalni kapaciteti; sigurnost i podizanje svijesti građana) u dvama mogućim scenarijima, mjere i pokazatelji postignuća te predložene aktivnosti za postizanje ciljeva i mjera integracije državljana trećih zemalja u Gradu Osijeku. Plan lokalne integracije u Gradu Osijeku pripremljen je prvenstveno kao potpora Gradu Osijeku u Republici Hrvatskoj u izradi gradske strategije i akcijskih planova za integraciju državljana trećih zemalja.

Taj komplet alata razvijen je kako bi pomogao gradovima: izabranim dužnosnicima, općinskim službenicima, NVO-ima, obrazovnim ustanovama, organizacijama koja se bave migrantima i DTZ-ima te zajednicama općenito da provedu „audit“ integracije lokalne politike i prakse, postavе i odgovore na neka temeljna pitanja, prepoznaju prepreke i mogućnosti za integraciju DTZ-a na lokalnoj razini te razviju preporuke za daljnja poboljšanja.

Projekt je financiran sredstvima **Fonda za azil, migracije i integraciju Europske unije (AMIF)** na temelju ugovora o bespovratnim sredstvima.

INTEGRA

PRAĆENJE I EVALUACIJA PROVEDBE INTEGRACIJSKIH MJERA

CILJEVI

- razumjeti metodologiju praćenja i evaluacije provedbe integracijskih mjera (ciljevi, dionici, metode, razdoblje)
- povećati znanja i vještine za provedbu praćenja i evaluacije na lokalnoj razini te osvijestiti važnost procesa praćenja i evaluacije za daljnji razvoj zajednice.

Za dugotrajne programe integracije presudno je da kreatori politike i programa imaju alate za procjenu koji odgovaraju na pitanje ispunjava li integracija svoje ciljeve te alate za praćenje kontinuiranog napretka provedbe. Ipak, mnogi programi integracije još uvijek nemaju razvijenu kulturu praćenja i evaluacije.

Evaluacija ili ocjena javnih politika⁴⁹ podrazumijeva korištenje prikupljenih i analiziranih podataka i saznanja dobivenih unaprijed strukturiranim postupkom praćenja kako bi se ocijenila uspješnost, djelotvornost, napredak i utjecaj određene politike, tijekom ili nakon provedbe.

⁴⁹ Javne politike odgovaraju na praktične potrebe i probleme društva ili pojedinih dijelova društva. Mogu se definirati kao plansko djelovanje koje na racionalan način nastoji postići postavljene ciljeve.

PRAĆENJE (MONITORING) I EVALUACIJA

Monitoring i evaluacija omogućavaju učinkovitije i efikasnije implementiranje aktivnosti i korištenje resursa radi ostvarenja očekivanih rezultata. Pomoću monitoringa i evaluacije resurse i aktivnosti usmjeravamo tamo gdje ostvaruju najveći utjecaj. Oni nam omogućavaju mjerenje učinjenog i postignutog te razlučivanje onoga što smo napravili uspješno od onoga što je trebalo napraviti drukčije.

Monitoring je sustavno i kontinuirano prikupljanje informacija s ciljem provjere tijeka projekta/programa u odnosu na projektne/programske planove.

Evaluacija je sustavno i objektivno vrednovanje podataka prikupljenih postupkom redovitog praćenja. Evaluacija je usmjerena na procjenu postignuća.

(Monitoring i evaluacija, SMART, 2017.)

Osnovni preduvjet i preporuka za uspješno praćenje provedbe strategije/programa izrada je **plana praćenja** s jasnim, mjerljivim, dostupnim i relevantnim **indikatorima** uspješnosti provedbe, koji mogu biti kvalitativni i kvantitativni. Plan praćenja, osim pokazatelja, treba svakako uključiti i analizu dionika, kapacitete i resurse potrebne za praćenje ishoda, kapacitete potrebne za prikupljanje i obradu podataka, modele horizontalne i vertikalne razmjene informacija te modele upravljanja informacijama. Analiza dionika treba rezultirati i određivanjem vrsta informacija i podataka koje pojedini dionici prikupljaju/obrađuju u odnosu na njihove kapacitete, znanja i resurse. Konačno, potrebno je odrediti razine izvještavanja o praćenju, odgovorna tijela, definirati različite formate izvještavanja u odnosu na to kome su namijenjeni, kao i elemente javnog predstavljanja nalaza praćenja na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. Pri tome je važno uzeti u obzir da na razini jedinica lokalne samouprave postoje velike razlike u kapacitetima za praćenje i izvještavanje o provedbi te da se nedostaci kapaciteta u malim administrativnim jedinicama trebaju kompenzirati na regionalnoj i nacionalnoj razini.

NEKA OD OSNOVNIH PITANJA KOJA MOGU POMOĆI U POSTAVLJANJU OKVIRA ZA PRAĆENJE PROVEDBE JAVNE POLITIKE ODNOSNO PLANA JESU:

- KOJI SU CILJEVI JAVNE POLITIKE/PLANA?
- JESU LI AKTIVNOSTI KOJE PROVODIMO U SKLADU S NAVEDENIM CILJEVIMA?
- KAKO MJERIMO NAPREDAK?
- KAKO MOŽEMO DOKAZATI NAPREDAK U PROVOĐENJU CILJEVA I REZULTATA?
- POSTOJE LI PREPREKE ZA POSTIZANJE CILJEVA/REZULTATA I KAKO IH MOŽEMO PREVLAĐATI?

Jedan od glavnih ciljeva evaluacije provedbe strategije ili nacionalnog/lokalnog programa integracije jest provesti objektivnu procjenu ostvarenih postignuća – realiziranih aktivnosti, ishoda te utjecaja definirane politike integracije na društveno okruženje.

SPECIFIČNI ZADACI EVALUACIJE PROVEDBE STRATEGIJE/PROGRAMA UKLJUČUJU:

- usporediti planirane i ostvarene ciljeve i rezultate provedbe definirane strategije i plana, odnosno procijeniti u kojoj su mjeri ostvareni strateški ciljevi i mjere
- spoznati i vrednovati proceduralne prakse i metodologiju provedbe
- procijeniti uspostavljenju provedbenu strukturu i učinkovitost
- doprinijeti definiranju i kvaliteti nove politike za iduće razdoblje
- evaluirati rad lokalnih nositelja politike te mjera i aktivnosti definiranih strategijom i planom integracije.

PLANIRANJE EVALUACIJE PROVEDBE STRATEGIJE/PROGRAMA PODRAZUMIJEVA SLJEDEĆE KORAKE:

- 1 – DEFINIRANJE CILJEVA EVALUACIJE, ZADATAKA I INDIKATORA
- 2 – IZRADA INSTRUMENATA ZA PRIKUPLJANJE PODATAKA
- 3 – PRIKUPLJANJE I ANALIZA PODATAKA
- 4 – PREZENTACIJA NALAZA, ZAKLJUČAKA I PREPORUKA (IZRADA IZVJEŠTAJA)
- 5 – UPOTREBA REZULTATA

Osim toga, potrebno je definirati vremenski okvir provedbe evaluacije, ključne dionike evaluacije, kao i troškove potrebne za provedbu evaluacije. Važno je da plan provedbe praćenja i evaluacije bude sastavni dio strategije/programa samog planskog dokumenta.

INDIKATOR	NEKA OD PITANJA KOJA MOŽEMO POSTAVITI PRILIKOM EVALUACIJE LOKALNOG PLANA INTEGRACIJE
RELEVANTNOST	<p>U kojoj se mjeri nacionalni okvir za integraciju primjenjuje na lokalnoj razini?</p> <p>Koji su dionici uključeni?</p>
KOHERENTNOST	<p>U kojoj je mjeri lokalni plan integracije usklađen s europskim i drugim međunarodnim standardima?</p> <p>Jesu li planom obuhvaćeni svi ključni dionici i je li postignuta sinergija djelovanja?</p>
UČINKOVITOST	<p>Postižu li mjere učinke za sve ciljne skupine?</p> <p>U kojoj mjeri odabrane aktivnosti odgovaraju ciljevima plana?</p> <p>U kojoj je mjeri plan realiziran?</p> <p>Jesu li nacionalna politika i institucije omogućili i podržali ostvarivanje plana na lokalnoj razini?</p>
EFIKASNOST	<p>Koja je vrijednost ulaganja (financijskog i društvenog) u odnosu na ostvarene rezultate?</p> <p>Opravdavaju li rezultati uloženo?</p> <p>Imaju li svi uključeni dionici odgovarajuće resurse i kapacitete?</p>
ODRŽIVOST REZULTATA	<p>U kojoj su mjeri poduzete aktivnosti na lokalnoj razini utjecale na razinu integracije i kvalitetu života ciljne skupine i šire zajednice?</p>
OBUHVAT (PRAVEDNOST I JEDNAKOST)	<p>Jesu li obuhvaćene sve planirane ciljne skupine na lokalnoj razini?</p> <p>Jesu li svi imali jednake mogućnosti i tretman?</p>

EUROPSKI OKVIR ZA PRAĆENJE INTEGRACIJE

U Europskom akcijskom planu za integraciju i uključivanje za razdoblje 2021. – 2027.⁵⁰ učinkovite politike integracije trebale bi se temeljiti na pouzdanim dokazima o ishodima integracije i utjecaju integracijskih politika. Važno je dugoročno pratiti djelotvornost politika, ostvarenu kvalitetu života, razinu dostupnosti usluga u zajednici, kao i podatke o opsegu i prirodi diskriminacije koju trpe izbjeglice i migranti. Agencija Europske unije za temeljna prava (FRA)⁵¹ igrat će ključnu ulogu u predstojećem EU istraživanju o migrantima i njihovim potomcima (planiranom za 2022. godinu). Kako bismo podržali dugoročnu integraciju izbjeglica i drugih migranata, bilo bi važno više pozornosti posvetiti praćenju i evaluaciji uspješnosti politika integracije. To je potrebno kako za praćenje učinka postojećih programa, njihovo prilagođavanje ili razvoj novih programa, tako i za dokazivanje koristi integracije. Mjerenje uspjeha u integraciji također može pomoći u izgradnji pozitivnog stava prema izbjeglicama i migrantima u zemljama domaćinima.

Europski portal o integraciji⁵² navodi kako države EU-a uglavnom imaju strateški okvir za integraciju, kao i pravni okvir za borbu protiv diskriminacije, ali jačanje procjene tih okvira i resursa za provedbu zakona protiv diskriminacije – i povećavanje njihove posvećenosti dugoročnim ishodima – trebali bi biti prioriteta u godinama koje dolaze. Procjena integracijskih strategija nije uobičajena praksa u većini zemalja. Manje od polovine zemalja ima redovite mehanizme za praćenje ishoda integracije, a još manje zemalja provodi ili je provelo longitudinalne studije kojima bi pratili ishode integracije tijekom duljeg razdoblja. Naime, u razvoju, a onda u provedbi i praćenju strategija integracije, većina zemalja ne provodi redovita savjetovanja s relevantnim dionicima kao što su civilno društvo, istraživači, lokalne vlasti itd.⁵³

U tom duhu Komisija i dalje provodi nadzor nad aktivnostima, a u lipnju 2017., kako bi bila transparentna i informirala države članice o napretku akcija, na EU portalu o integraciji uspostavljen je alat za praćenje djelovanja EU-a za integraciju – **Europska mrežna stranica o integraciji (EWSI)**.⁵⁴ EWSI je inicijativa Europske komisije i spada u nadležnost **Glavne uprave za migracije i unutarnje poslove**.⁵⁵ Portal pruža informacije i pregled dobre prakse integracije migranata u Europi za kreatore javnih politika i praktičare uključene u aktivnosti koje se bave tom populacijom i temom. **Institut za migracije i narodnosti (IMIN)**⁵⁶ iz Hrvatske nacionalni je koordinator koji prenosi i uređuje sadržaj tog portala na nacionalnoj razini, prikuplja podatke koji se koriste za izradu analiza na razini cijelog EU-a i promovira EWSI u Hrvatskoj.

Navedeni mrežni alat daje pregled djelovanja u pet prioriteta područja akcijskog plana (mjere prije odlaska i prije dolaska; obrazovanje; integracija na tržištu rada i pristup stručnom osposobljavanju; pristup osnovnim uslugama; aktivno sudjelovanje i socijalna uključenost), kao i alate za koordinaciju, financiranje i praćenje.

IZVORI PODATAKA

Migration data portal⁵⁷ navodi kako su glavni izvori podataka o integraciji migranata popisi stanovništva i ankete domaćinstava, posebno ankete o radnoj snazi i ankete o životnim uvjetima. Ti izvori sadrže podatke koji se mogu koristiti za mjerenje integracije migranata u nizu područja. Ključna područja uključuju sljedeće moguće izvore podataka:

- tržište rada (stope zaposlenosti, nadnice ili dohodak, zanimanje, stopa aktivnosti i stupanj kvalifikacija)
- obrazovanje (najviši stupanj obrazovanja, stopa napuštanja škole, ocjene i vještine)
- zdravlje (zdrave godine života i očekivano trajanje života)
- socijalna uključenost (vlasništvo nad imovinom, preopterećenost troškovima stanovanja, siromaštvo djece i socijalna isključenost)
- građansko uključivanje / angažman (glasačka prava, zastupanje u političkoj areni, zapošljavanje u javnoj upravi, volontiranje)
- kulturna uključenost (običaji, tradicija, jezik i religija)
- financijska uključenost (bankarstvo, štednja, kredit, osiguranje i savjetovanje)
- prostorna uključenost (segregacija stanovanja prema socioekonomskom statusu)
- javno mnijenje (sposobnost integriranja izrazito heterogene i kulturno raznolike skupine ljudi)
- uloga medija (uključivanje i raznolikost u javnim medijima).

(EUROSTAT, 2011.; Huddleston et al., 2013.; Cities of Migration, 2010. i OECD, 2015.)

Administrativni izvori također pružaju informacije poput državljanstva i statusa dugotrajnog boravka, što može ukazivati na građanski angažman i političko sudjelovanje migranata.

50 https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/home-affairs/files/pdf/action_plan_on_integration_and_inclusion_2021-2027.pdf

51 https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/fra_hr

52 <https://ec.europa.eu/migrant-integration/home>

53 <https://ec.europa.eu/migrant-integration/feature/what-measures-are-in-place-to-ensure-the-long-term-integration-of-migrants-and-refugees-in-europe>

54 <https://ec.europa.eu/migrant-integration/about>

55 https://ec.europa.eu/home-affairs/index_en

56 <http://www.imin.hr/>

57 <https://migrationdataportal.org/themes/migrant-integration>

Ispitivanja javnog mnijenja ili istraživanja dodatni su izvori koji mjere stavove društva domaćina prema imigraciji (IOM, 2015.). Primjerice, Gallupova svjetska anketa također pruža uvid u stavove ljudi o imigraciji. Među pitanjima koja anketa postavlja ljudima jesu treba li se razina imigracije promijeniti u njihovim zemljama i misle li da imigranti uglavnom uzimaju poslove koje građani rade ili ne žele. Analiza i nalazi tih pitanja iz Gallupove svjetske ankete predstavljeni su u izvještaju IOM-a *Kako svijet gleda na migraciju*.⁵⁸ Uz to, My City of Migration (MyCOM)⁵⁹ dijagnostička je web aplikacija koja koristi jednostavne scenarije za procjenu razine uključenosti u pet modula: kao novi dolazak, u školi, na poslu, vezano za zdravlje i na dan izbora. Na temelju tih modula dijagnostički alat MyCOM pruža detaljne informacije o raznolikosti i uključenosti lokalne zajednice (grada). Ankete o iskustvima migranata ili aktivnosti u zajednici također mjere diskriminaciju i prepreke integraciji migranata (EU-MIDIS, 2015.; Heath et al., 2013.; MPG, 2011.).

Nekoliko specifičnih izvora objedinilo je i analiziralo podatke o integraciji migranata na globalnoj ili regionalnoj razini.

- *Europska komisija i OECD⁶⁰ objedinili su podatke o ključnim pokazateljima integracije u svim državama Europske unije (EU) i OECD-a, s naglaskom na državljane trećih zemalja u Europskoj uniji i mlade ljude s imigrantskim podrijetlom.*
- *Indeks politike integracije migracija (MIPEX)⁶¹ mjeri politike integracije migranata u državama članicama EU-a, Australiji, Kanadi, Islandu, Japanu, Republici Koreji, Novom Zelandu, Norveškoj, Švicarskoj, Turskoj i Sjedinjenim Državama.*
- *Pokazatelji upravljanja migracijama (MGI),⁶² koji pružaju okvir za upravljanje migracijama zemalja, procjenjuju učinak gotovo 40 zemalja u šest dimenzija IOM-ova Okvira za upravljanje migracijama, od kojih se jedna odnosi na socijalno-ekonomsku dobrobit migranata.*
- *Izveštaj IOM-a o svjetskim migracijama⁶³ za 2020. godinu. Od 2000. godine IOM izrađuje svjetska izvješća o migracijama. Izveštaj o svjetskim migracijama 2020., deseti u nizu svjetskih izvještaja o migracijama, izrađen je kako bi doprinio povećanom razumijevanju migracija u cijelom svijetu. To novo izdanje predstavlja ključne podatke i informacije o migracijama, kao i tematska poglavlja o vrlo aktualnim migracijskim pitanjima, a strukturirano je tako da se usredotočuje na dva ključna doprinosa: ključne informacije o migracijama i migrantima (uključujući statistiku u vezi s migracijama) i uravnotežena, na dokazima utemeljena analiza složenih i novih migracijskih pitanja.*

- *Međunarodna migracija, integracija i socijalna kohezija (IMISCOE)⁶⁴ europska je mreža znanstvenika u području studija migracija, integracije i raznolikosti. Ima presudnu ulogu u izgradnji mosta među istraživačima, kreatorima politike i organizacijama civilnog društva, okupljajući ih na konferenciji IMISCOE-a na godišnjoj bazi.*
- *Centar za migracije, politiku i društvo (COMPAS)⁶⁵ istraživački je centar koji razvija teoriju, proizvodi znanje, informira o kreiranju politika / javnoj raspravi i angažira korisnike podataka u području migracija. Veza migracija i integracija jedno je od temeljnih područja istraživanja COMPAS-a.*

HRVATSKA – OKVIR ZA PRAĆENJE INTEGRACIJE

Akcijski plan za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita u mjeri 18.1 sadrži praćenje provedbe akcijskog plana kroz aktivnosti Stalnog povjerenstva za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo i pripadajuće radne skupine. Nositelj je te mjere Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske.

S ciljem izrade Izvješća o provedbi mjera iz Akcijskog plana u 2017. i 2018. godini Ured je prikupljao očitovanja od nositelja i sunositelja mjera o razini provedbe i na temelju toga izradio Izvješće o provedbi mjera iz Akcijskog plana za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita za razdoblje od 2017. do 2019. godine za 2017. i 2018. godinu.⁶⁶

Od prosinca 2017. koristi se novi alat za praćenje Akcijskog plana za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita i komunikaciju među dionicima, nositeljima i sunositeljima mjera integracije migranata u hrvatsko društvo. Taj alat omogućava unošenje brojnih pojedinosti o provedbi mjera, jednostavan uvid i usporedbu te pregled sažetih podataka za sve mjere.

ALAT ZA PRAĆENJE OMOGUĆAVA:

- *podrobnije izvještavanje, trenutni uvid u podatke i njihovu analizu vezano uz integracijski okvir i njegovu provedbu*
- *izravnu online komunikaciju među nositeljima i sunositeljima integracijskih mjera na zaštićenom dijelu internetske stranice*
- *pristup izvješću i drugim relevantnim informacijama o integracijskom okviru i njegovoj provedbi na javnom dijelu internetske stranice.*

⁵⁸ <https://publications.iom.int/books/how-work-views-migration>

⁵⁹ <https://my.citiesofmigration.org/>

⁶⁰ <http://www.oecd.org/>

⁶¹ <https://www.mipex.eu/>

⁶² <https://gmdac.iom.int/migration-governance-indicators>

⁶³ <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2020>

⁶⁴ <https://www.imiscoe.org/>

⁶⁵ <https://www.compas.ox.ac.uk/>

⁶⁶ <https://pravamanjina.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Izve%C5%A1%C4%87e%20o%20provedbi%20mjera%20iz%20AP%20za%20integraciju-2017.%20i%202018.pdf>

POLITIKA I PRIMJERI DOBRE PRAKSE INTEGRACIJE NA LOKALNOJ RAZINI

- <https://www.unhcr.org/news/latest/2016/3/56e95c676/refugees-migrantsfrequently-questions-faqs.html>
Datum pristupa: 9. 12. 2020.
- Global Compact Thematic Paper, Integration and Social Cohesion: Key elements for reaping the benefits of migration, IOM, The UN Migration Agency
Preuzeto s: https://www.iom.int/sites/default/files/our_work/ODG/GCM/IOM-Thematic-Paper-Integration-and-Social-Cohesion.pdf
Datum pristupa: 13. 12. 2020.
- Action Plan on Integration and Inclusion 2021-2027
Preuzeto s: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/pdf/action_plan_on_integration_and_inclusion_2021-2027.pdf
Datum pristupa: 13. 12. 2020.
- Conference report on understanding and tackling the migration challenges
Preuzeto s: <https://ec.europa.eu/research/conferences/2016/migration-challenge/index.cfm>
Datum pristupa: 3. 12. 2020.
- European Agenda on Migration
Preuzeto s: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_hr.pdf
Datum pristupa: 13. 12. 2020.
- Akcijski plan za integraciju državljana trećih zemalja
Preuzeto s: <https://mup.gov.hr/europska-unija-dokumenti/Akcijiski%20plan%20za%20integraciju%20%20trećih%20zemalja.pdf>
Datum pristupa: 4. 12. 2020.
- https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/new-pact-migration-and-asylum_hr
Datum pristupa: 3. 12. 2020.
- Migracijska politika Republike Hrvatske za razdoblje 2013. – 2015. godine
Preuzeto s: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_03_27_456.html
Datum pristupa: 3. 12. 2020.
- <https://pravamanjina.gov.hr/>
Datum pristupa: 3. 12. 2020.

- <https://ec.europa.eu/futurium/en/node/1727>
Datum pristupa: 5. 12. 2020.
- https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/rural-development_hr
Datum pristupa: 5. 12. 2020.

OSNOVNA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE: PRAVA MIGRANATA I IZBJEGLICA

- Opća deklaracija o ljudskim pravima
Preuzeto s: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2009_11_12_143.html
Datum pristupa: 5. 12. 2020.
- Konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, NN 6/1999
Preuzeto s: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/1999_05_6_142.html
Datum pristupa: 3. 12. 2020.
- Povelja Europske unije o temeljnim pravima, (2016/C 202/02)
Preuzeto s: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT&from=RO>
Datum pristupa: 3. 12. 2020.
- Konvencija o statusu izbjeglica iz 1951. godine i Protokol o statusu izbjeglica iz 1967. godine, Rezolucija 2198 (XXI)
Preuzeto s: https://www.unhcr.org/hr/wp-content/uploads/sites/19/2018/11/konvencija_1951.pdf
Datum pristupa: 3. 12. 2020.
- Međunarodna konvencija o zaštiti prava svih radnika migranata i članova njihove obitelji, (2019/C 390/09)
Preuzeto s: https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/A_RES_71_1_E.pdf i <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018I-P0118&from=EN>
Datum pristupa, 5. 12. 2020.
- Nacionalni plan za borbu protiv diskriminacije za razdoblje 2017. – 2022.
Preuzeto s: <https://pravamanjina.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Nacionalni%20plan%20za%20borbu%20protiv%20diskriminacije%20za%20razdoblje%20od%202017.%20do%202022..pdf>
Datum pristupa: 5. 12. 2020.
- Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, NN 70/2015
Preuzeto s: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2015_06_70_1328.html
Datum pristupa: 6. 12. 2020.
- Zakon o suzbijanju diskriminacije, NN 85/08, NN 12/12
Preuzeto s: <https://www.zakon.hr/z/490/Zakon-o-suzbijanju-diskriminacije>
Datum pristupa: 5. 12. 2020.

- <https://ljudskaprava.gov.hr/suzbijanje-diskriminacije/571>
Datum pristupa: 6. 12. 2020.
- <https://globalmigrationgroup.org/>
Datum pristupa: 6. 12. 2020.
- <https://www.irh.hr/facts/559-the-refugee-project>
Datum pristupa: 6. 12. 2020.
- **Seven Key Elements on Building Human Rights-based Narratives on Migrants and Migration, United Nations, Human Rights Office**
Preuzeto s: <https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Migration/SevenKeyElements.pdf>
Datum pristupa, 1. 12. 2020.
- **Giljević T., Lalić Novak G., Vergaš M., Pravo na pristup sustavu azila i zaštitu temeljnih prava migranata – priručnik za policijske službenike**
Preuzeto s: <https://www.irh.hr/dokumenti/107-pravo-na-pristup-sustavu-azila-i-zastita-temeljnih-prava-migranata-prirucnik-zapolicijske-sluzbenike/file>
Datum pristupa: 1. 12. 2020.
- **Simić, J. (2017). „Prava migranata – poštivanje univerzalnih ljudskih prava ili pravo na razvoj“, Forum za sigurnosne studije, 1(1), str. 73–96.**
Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/198065>
Datum pristupa: 1. 12. 2020.

FONDOVI EUROPSKE UNIJE ZA INTEGRACIJU DRŽAVLJANA TREĆIH ZEMALJA

- **Action Plan on Integration and Inclusion, 2021-2027**
Preuzeto s: <https://ec.europa.eu/migrant-integration/news/the-ec-presents-its-eu-action-plan-on-integration-and-inclusion-2021-2027>
Datum pristupa: 8. 12. 2020.
- **Toolkit on the use of EU funds for the integration of people with a migrant background European, European Union, 2018**
Preuzeto s: <https://ec.europa.eu/migrant-integration/librarydoc/toolkit-on-the-use-of-eu-funds-for-the-integration-of-people-with-a-migrant-background>
Datum pristupa: 8. 12. 2020.
- **Priručnik o europskom antidiskriminacijskom pravu**
Preuzeto s: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1510-FRA_CASE_LAW_HANDBOOK_HR.pdf
Datum pristupa: 8. 12. 2020.
- **European Agenda on Migration 2015-2020**
Preuzeto s: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/default/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_en.pdf
Datum pristupa: 8. 12. 2020.

[da_on_migration_en.pdf](#)
Datum pristupa: 8. 12. 2020.

- **Project Cycle Management Guidelines**
Preuzeto s: https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/methodology-aid-delivery-methods-project-cycle-management-200403_en.pdf
Datum pristupa: 8. 12. 2020.
- **Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske**
Preuzeto s: <https://hrvatska2030.hr/>
Datum pristupa: 10. 12. 2020.
- **Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske, Narodne novine, br. 123/2017.**
Preuzeto s: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_12_123_2798.html
- <https://udruga.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Proces%20izrade%20Nacionalne%20razvojne%20strategije%20do%202030.%20godine.pdf>
Datum pristupa: 9. 12. 2020.
- https://ec.europa.eu/home-affairs/content/about-emn-0_en
Datum pristupa: 9. 12. 2020.
- <https://ec.europa.eu/futurium/en/node/1727>
Datum pristupa: 9. 12. 2020.
- <https://ec.europa.eu/home-affairs/financing/fundings/migration-asylum-borders/asylum-migration-integration-fund>
Datum pristupa: 9. 12. 2020.
- <https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/migratory-pressures/#>
Datum pristupa: 9. 12. 2020.
- https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics/hr
Datum pristupa: 9. 12. 2020.
- <https://ec.europa.eu/migrant-integration/home>
Datum pristupa: 9. 12. 2020.
- <https://pravamanjina.gov.hr/>
Datum pristupa: 9. 12. 2020.
- <https://integracijskapolitika.hr>
Datum pristupa: 9. 12. 2020.
- <https://www.irh.hr>
Datum pristupa: 9. 12. 2020.

PRAĆENJE I EVALUACIJA PROVEDBE INTEGRACIJSKIH MJERA

- **Action Plan on Integration and Inclusion, 2021-2027**
Preuzeto s: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/pdf/action_plan_on_integration_and_inclusion_2021-2027.pdf
Datum pristupa: 9. 12. 2020.
- https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/fra_hr
Datum pristupa: 9. 12. 2020.
- <https://ec.europa.eu/migrant-integration/home>
Datum pristupa: 9. 12. 2020.
- <https://ec.europa.eu/migrant-integration/feature/what-measures-are-in-place-to-ensure-the-long-term-integration-of-migrants-and-refugees-in-europe>
Datum pristupa: 9. 12. 2020.
- <https://ec.europa.eu/migrant-integration/about>
Datum pristupa: 9. 12. 2020.
- https://ec.europa.eu/home-affairs/index_en
Datum pristupa: 9. 12. 2020.
- <http://www.imin.hr/en/naslovnica>;
Datum pristupa: 9. 12. 2020.
- <https://ec.europa.eu/futurium/en/urban-agenda>
Datum pristupa: 9. 12. 2020.
- **Izvješće o provedbi mjera iz Akcijskog plana za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita za razdoblje od 2017. do 2019. godine, za 2017. i 2018. godinu, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske**
Preuzeto s: <https://pravamanjina.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20provedbi%20mjera%20iz%20AP%20za%20integraciju-2017.%20i%202018.pdf>
Datum pristupa: 9. 12. 2020.
- <https://integracijskapolitika.hr/>
Datum pristupa: 9. 12. 2020.
- **How the World Views Migration, IOM; UN Migration**
Preuzeto s: <https://publications.iom.int/books/how-world-views-migration>
Datum pristupa: 9. 12. 2020.
- <https://my.citiesofmigration.org/>
Datum pristupa: 9. 12. 2020.
- <http://www.oecd.org/>
Datum pristupa: 9. 12. 2020.

- <https://www.mipex.eu/>
Datum pristupa: 9. 12. 2020.
- <https://gmdac.iom.int/migration-governance-indicators>
- **World Migration Report 2020, IOM, UN Migration**
Preuzeto s: <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2020>
Datum pristupa: 9. 12. 2020.
- <https://www.imiscoe.org/>
Datum pristupa: 9. 12. 2020.
- <https://www.compas.ox.ac.uk/>
Datum pristupa: 9. 12. 2020.

O AUTORICAMA

Nikoleta Poljak, završila je Filozofski fakultet u Beogradu te stekla zvanje mag. andragogije, a nakon fakulteta nastavlja stručno obrazovanje te završava gestalt psihoterapiju. Profesionalno iskustvo u civilnom društvu započela je 2000. godine u međunarodnoj organizaciji America's Development Foundation, gdje je radila na programu povratka izbjeglica i raseljenih lica. Kao programska direktorica Centra za mir, nenasilje i ljudska prava u Osijeku, vodila je programski razvoj organizacije tijekom sedam godina. Jedna je od osnivačica Volonterskog centra Osijek (danas DKolektiv – organizacija za društveni razvoj), gdje je zaposlena od 2010. godine kao voditeljica programa Razvoj civilnog društva i demokracije. Od 2004. godine radi na pripremi i provedbi projekata financiranih iz EU fondova te vodi edukacije o EU projektima, organizacijskom razvoju, razvoju zajednice, uključivanju osjetljivih skupina u društvo, razvoju socijalnih vještina i sl. Kroz različite savjetodavne odbore i radne skupine sudjelovala je u razvoju nekoliko nacionalnih strategija i politika relevantnih za civilno društvo.

Lejla Šehić Relić, struč. spec. javne uprave, jedna od osnivačica i izvršna direktorica organizacije za društveni razvoj DKolektiv, predsjednica izvršnog odbora Hrvatskog centra za razvoj volonterstva, predsjednica Europskog volonterskog centra – CEV. Dugogodišnje iskustvo u području razvoja civilnog društva i volonterstva, programa zbrinjavanja i podrške izbjeglicama, organizacijskog razvoja i osiguranje kvalitete za neprofitne organizacije, EU fondova i razvoja zajednice. Aktivna u kreiranju javnih politika za poticanje razvoja i afirmaciju civilnoga društva i volonterstva. U razdoblju od 2012. do 2014. godine predsjednica Nacionalnog odbora za razvoj volonterstva. Koautorica više publikacija u području volonterstva, razvoja zajednice i upravljanja sukobom, integracije izbjeglica i migranata. Dobitnica Nagrade za promicanje mirotvorstva, nenasilja i ljudskih prava „Krunoslav Sukić“ 2020. godine.

